

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Narva kolledž
Õppekava Noorsootöö

Saskia Rosentau

EESTI JA IIRIMAA NOORSOOTÖÖ VÕRDLUS

PRAKTIKA NÄITEL

Bakalaureusetöö

Juhendaja: PhD Dagmar Kutsar, TÜ ühiskonnateaduste instituudi kaasprofessor

Kaasjuhendaja: MA Birgit Villum, noorsootöö programmijuht ja nooremlektor

Narva 2024

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Saskia Rosentau

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Saskia Rosentau,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Eesti ja Iirimaa noorsootöö võrdlus praktika näitel”, mille juhendaja on Dagmar Kutsar ja mille kaasjuhendaja on Birgit Villum, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;
2. annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;
3. olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;
4. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Narvas, 20.05.2024

ABSTRACT

The subject of the following bachelor's thesis is "A Comparison of Youth Work in Estonia and Ireland: A Practical Perspective". In the second half of last year, I was on a youth work internship in Ireland with the support of the ERASMUS+ program. When I got to know the youth work there, I wanted to connect the internship experience with the experience of doing youth work in Estonia and compare the youth work of the two countries. As far as I know, no such research has been made before. The aim of the research is to give a comparative overview of Estonian and Irish youth work using the example of two youth work organizations (KDYS and ANK).

This bachelor's thesis consists of five content chapters, an introduction, and a conclusion. In the theoretical part of the work, I outline the entity, challenges, and importance of European-level youth work. Additionally, I provide an overview of the laws and other foundational documents regulating youth work in both countries, and I highlight the entity, objectives, and visions of the organizations KDYS and Estonian ANK.

In the empirical part of the work, I have described the methodology used to conduct the research and the main results, conclusions and suggestions that emerged from the interviews. As part of my bachelor thesis, I conducted seven interviews with KDYS members in Ireland and three interviews with Estonian ANK members, the results of which I report in this work. In the work, I compare the obtained results and discuss what could be transferred from Ireland to Estonian youth work and what should be taken as an example from Estonian youth work.

The main results and conclusions were:

- Due to the connection with European Union regulations, it became clear that Estonian and Irish youth work have many similar features, e.g. participation in the international programs Erasmus+ and European Solidarity Corps). In both countries there is a trend towards self-development and equal treatment of young people, in both countries youth workers are clearly aware of their role.
- There are several differences between youth work in Estonia and Ireland. In Estonian youth work, digital tools are used more, the definition of the age of young people in the laws is also

different and the scope of youth work is different (in Ireland, the immediate environment of young people is also more involved, e.g. community or family).

- In the youth work practices of both Estonia and Ireland, there were such practices that would be suitable to adopt in a comparable country: In more detail, Ireland could consider adopting the open youth work method and embracing digital youth work practices to reach a wider range of young people. This would help ensure inclusivity and accessibility in their youth work initiatives. On the other hand, Estonia could focus on continuously improving its support system for new youth workers to maintain their motivation, as well as providing training opportunities for volunteers with diverse linguistic backgrounds.

Since it is a qualitative study, the obtained results cannot be generalized to youth work in either Estonia or Ireland. The research reflects the views of the interviewees and, in some aspects, my observations as a youth work intern in Ireland and Estonia.

SISUKORD

ABSTRACT	3
SISSEJUHATUS	7
1. LÜHIKE ÜLEVAADE NOORSOOTÕ KORRALDUSEST EESTIS JA IIRIMAAL	9
1.1 Noorsootõ määratlus, vajalikkus ja väljakutsed Euroopas	9
1.1.1 Noorsootõ vajalikkus	9
1.1.2. Väljakutsed.....	10
1.1.1 Noortevaldkonna arengukava	13
1.1.2 Noorsootõ rahvusvahelistumine.....	14
1.2 Noorsootõ Iirimaaal	15
2. UURIMUSE TAUST: ÜLEVAADE ORGANISATSIOONIDEST KDYS (Iirimaa) JA ANK (Eesti).....	18
2.1 Kerry Diocesan Youth Service.....	18
1.2 Eesti ANK.....	21
3. UURIMISTÕO METOODIKA	23
3.1 Uurimistõo eesmärk ja uurimisküsimused.....	23
3.2 Meetod	23
3.3 Valimi moodustamine ja kirjeldus.....	24
3.4 Uurimisprotseduuri kirjeldus	24
4. INTERVJUUDE ANALÜÜS	26
4.1 Noorsootõ praktika Eestis intervjueritute käsituses	26
4.2 Noorsootõ praktika Iirimaaal intervjueritute käsituses	32
5. ARUTELU.....	41
5.1 Iirimaa ja Eesti noorsootõl on mitmeid sarnasusi	41
5.2 Iirimaa ja Eesti noorsootõ erinevused.....	42
5.3 Iirimaa praktikate rakendamise võimalused Eestis.....	45
5.4 Eesti praktikate rakendamise võimalused Iirimaaal	46

KOKKUVÕTE	48
KASUTATUD ALLIKAD	50
Lisa. Intervjuu kava	53

SISSEJUHATUS

Viibisin 2023/24. õppeaasta sügissemestril praktika raames kaks ja pool kuud Iirimaal organisatsioonis Kerry Diocesan Youth Service (edaspidi *KDYS*), kus jõudsin ka oma bakalaureusetöö teemani. Teema kujunes algselt välja õpitud noorsootöö meetodite rakendamisest ja noorsootöötajatega suhtlemisest. Minus tekkis huvi sealse noorsootöö tundmaõppimise vastu ja kasvas soov oma teadmisi täiendada. Noorsootöö Iirimaal tundus väga hästi organiseeritud ja kindlasti on seal aspekte, mida saaks Eestisse üle kanda; samuti võib olla Eesti noorsootöös midagi sellist, mis võiks olla heaks näiteks Iirimaal. Soovin Iirimaal kogutud teadmust võrrelda Eesti noorsootööga. Minule teadaolevalt ei ole analoogset uurimust seni tehtud.

Minu töö eesmärk on anda võrdlev ülevaade Eesti ja Iiri noorsootööst kahe noorsootöö organisatsiooni, *KDYS* Iirimaal ja Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduse (edaspidi Eesti ANK) näitel. Uurimistöö eesmärgi saavutamiseks püstitasin kolm uurimusküsimust:

1. Mida räägivad Eesti ja Iirimaa noorsootöötajad oma maa noorsootöö praktikatest?
2. Milliseid noorsootöö arengusuundi toovad välja mõlema riigi noorsootöö valdkonna spetsialistid?
3. Milliseid noorsootöö praktikaid võiks üle kanda Eestisse ja Eesti praktikaid üle kanda Irimaale?

Viisin läbi noorsootöötajatega poolstruktureeritud kvalitatiivsed intervjuud nii Iirimaal kui ka hiljem Eestis. Intervjuude analüüsist ja praktilistest tähelepanekutest noorsootööd mõlemas riigis praktiseerides selgusid Eesti ja Iirimaa noorsootöö sarnasused ja erinevused ning samuti see, mida ühel riigil teiselt oleks potentsiaalselt õppida.

Käesolev bakalaureusetöö koosneb viies sisupeatükist, sissejuhatuses ja kokkuvõttest. Töö teoreetilises osas toon välja Euroopa tasandi noorsootöö olemuse, väljakutsed ja vajalikkuse. Lisaks annan ülevaate mõlema riigi noorsootööd reguleerivatest seadustest ja muudest alusdokumentidest ning toon välja organisatsioonide *KDYS* ja Eesti ANK olemuse, eesmärgid ja visioonid. Töö empiirilises osas olen kirjeldanud uuringu läbiviimiseks kasutatud metoodikat ning intervjuudest ilmnenuid peamisi tulemusi, järeldusi ja ettepanekuid.

Bakalaureusetöö raames viisin läbi seitse intervjuud Iirimaal *KDYS* liikmetega ja kolm intervjuud Eesti ANK liikmetega, mille tulemusi kajastan käesolevas töös. Töös võrdlen saadud

tulemusi ja arutlen selle üle, et mis võiks Iirimaa Eesti noorsootööle üle kanda ja mis on see, mida Eesti noorsootööst eeskujuks võtta.

Töös kasutatavad lühendid:

- Eesti ANK - Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus
- KDYS - Kerry Diocesan Youth Service (Irimaal)
- NYCI - National Youth Council on Ireland
- HARNO - Hariduse- ja Noorteamet

1. LÜHIKE ÜLEVAADE NOORSOOTÖÖ KORRALDUSEST EESTIS JA IIRIMAAL

1.1 Noorsootöö määratlus, vajalikkus ja väljakutsed Euroopas

Noorsootöö on äärmiselt mitmekesine valdkond, mis erineb riigiti nii eesmärkide kui ka tegevuse poolest, mis omakorda tulenevad erinevatest poliitilistest suundadest ja kultuurilisest taustast. Seetõttu puudub Euroopa tasandil ühtne mõiste, mis kajastaks kogu selle mitmekesisust, kuid see ei tähenda, et noortele suunatud tegevused puuduksid. Tegevuste eesmärgid võivad hõlmata sotsiaalse tõrjutuse ennetamist, tööturule sisenemise toetamist ning noorte isiksuse ja eneseteostuse soodustamist, samuti pakutakse mitmesuguseid meelelahutuslikke ja harivaid ajaveetmise võimalusi (Taru jt, 2015).

Euroopa Nõukogu määratleb noorsootööd (*EC Youth Work Portfolio*, i.a.) kui noorte isikliku arengu, sotsiaalse integratsiooni ja kodanikuaktiivsuse edendamise vahendit. Noorsootöö on märksõna igasuguse tegevuse jaoks, mida tehakse noortega, noorte jaoks ja noorte poolt, mis on sotsiaalset, kultuurilist, hariduslikku või poliitilist laadi. See kuulub koolivälise hariduse valdkonda, mida tavaliselt nimetatakse kas mitteformaalseks või informaalseks õppeks. Noorsootöö peamine eesmärk on luua noortele võimalused oma tuleviku kujundamiseks.

Euroopa Komisjoni resolutsioonis (2020/C 415/01) kinnitatakse, et noorsootöö on üldine mõiste, mis hõlmab laiaulatuslikku sotsiaalset, kultuurilist, hariduslikku ja poliitilist laadi tegevusi, mida teevad noored, mida teevad noored koos noortega ja mis on mõeldud noortele.

1.1.1 Noorsootöö vajalikkus

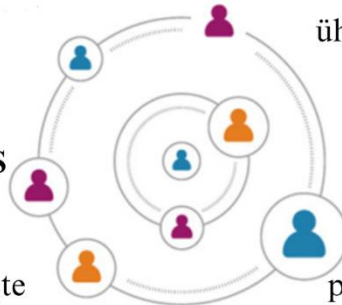
Euroopa Noorsootöö Portfoolio (i.a.) kohaselt katab noorsootöö laia teemade ringi, mida ilmekalt kajastab Joonis 1.

Milleks on noorsootöö vajalik?

LUBADA noortel teha asju, mida nad tahavad koos ja individuaalselt teha

pakkuda noortele võimalusi **EMANTSIPEERUMISEKS** ja autonoomiaks

noortele tervislike ja turvaliste vaba aja veetmise võimaluste pakkumine, mida nad saavad **NAUTIDA**

VÕIMESTADA noori muutma asju, mis nende arvates vajavad muutmist oma lähiümbruses ja ühiskonnas

aidata noortel **OSALEDA** võimu ja poliitikaga

pakkuda noortele asjakohaseid ja kaasahaaravaid mitteformaalseid **HARIDUS**võimalusi, mis parandavad nende pädevusi

Joonis 1. Milleks on noorsootöö vajalik? (EC Youth Work Portfolio, i.a.; töö autori tõlge).

Jooniselt nähtub, et noorsootöö keskseteks märksõnadeks on nn 6E (ingl k: *Enabling; Empowering; Emancipate; Engage; Enjoy; Education*). *Enabling* (lubada) - noorsootöö võimaldab noortele tegevusi, mida nad ise teha soovivad kas individuaalselt või üheskoos. *Empowering* (võimestada) - hõlmab tegevusi noortele, mis aitavad kaasa nende poolt soovitatavate muutuste esile kutsumisel. *Emancipate* (emantsipeeruda) - sisaldab noortele pakutavaid võimalusi autonoomseteks tegevusteks. *Enjoy* (nautida) - viitab noorte vabaaja sisustamise tegevustele turvalises ja toredas keskkonnas. *Engage* (osaleda) - kirjeldab noorte omaalgatust ja seda, kuidas noorte sõna loeb poliitilisel tasandil. *Education* (harida) - viitab mitteformaalsele õpikeskkonnale, mille kaudu saavad noored arendada omi pädevusi. (Euroopa Noorsootöö Portfoolio, i.a.)

1.1.2. Väljakutsed

Euroopa Komisjoni resolutsioon (2020/C 415/01) on omistanud noorsootööle senisest suurema tähtsuse ja lisanud selle kindlalt Euroopa poliitiliste prioriteetide hulka. Euroopa noorsootöös sisaldub ka mitmeid väljakutseid. Euroopa resolutsioonis on välja toodud näiteks vajadus ressursside pideva arendamise järele. Ka on rõhutatud noorsootöö pideva arendamise tähtsust

tervikuna: noorsootöö peab jätkuvalt reageerima muutustele ühiskonnas ja noorte igapäevaelus, uutele teadmistele ja muutuvale poliitilisele kontekstile, olles samas aktiivselt noori kaasav ja pakkudes kõigile noortele võrdseid võimalusi. Kvaliteetne haridus ja koolitus ning praktiline toetus on väljakutseks noorsootöötajatele kogu ELis, kuna noorsootöö arendamine ühiskonnas ning selle kvaliteet peavad vastama noorsootöö valdkonna ja ühiskonna nõuetele (Euroopa Komisjoni resolutsioon, 2020/C 415/01).

Selleks, et nende väljakutsetega hakkama saada, on vaja välja töötada ühised põhimõtted ja leida tööks turvalised, kättesaadavad, avatud ja autonoomsed ruumid. Oluline on pidevalt analüüsida suundumusi ja uusi arenguid ühiskonnas. Lisaks on oluline jälgida ülemaailmseid suundumusi, näiteks, mis on seotud demograafiliste probleemidega, kliimamuutustega ja digitaliseerimisega ning pöörata tähelepanu uuenduslikele lahendustele, sealhulgas arukale digitaalse noorsootöö arendamisele. (op. cit.)

Euroopa Komisjoni noorsootöö portfoolios (i.a.) tuuakse välja, et noorsootööd hakatakse üha rohkem väärtustama kui mitteformaalset tööd noortega. Alates 2000. aastate algusest on märkimisväärselt suurenenud mitteformaalse hariduse põhimõtetel põhineva noorsootöö rolli tunnistamine noorte sotsiaalses integreerumises, kodanikuaktiivsuses ja tööalase võimekuse arendamisel. Selle tõttu on ka arusaam mitteformaalsest õppesest selginenud ja paljudes Euroopa riikides tõstatatud olulise teemana. Positiivsem suhtumine noorsootöösse on suuresti tingitud noorsootöö organisatsioonide ja pakkujate jõupingutustest saavutada noorsootöö suurem tunnustatus. See on viinud Euroopa institutsioonide strateegilisema lähenemiseni, mis julgustab valitsusi hindama, tunnustama ja toetama seda tüüpi tööd spetsiaalse poliitika, programmide ja muude vahendite kaudu. Euroopa noorsootöö poliitilised eesmärgid määrati algselt kaheksa tegevusvaldkonna osas, mida rõhutati ka resolutsioonis. Need hõlmavad järgmist:

- haridus ja koolitus;
- tööhõive ja ettevõtlus;
- tervis ja heaolu;
- osalemine;
- vabatahtlik tegevus;
- sotsiaalne kaasatus;
- noored ja maailm;
- kultuur (Euroopa Nõukogu, 2010).

Nimetatud tegevusvaldkonnad on põhimõtteliselt viidavad eelpoolmainitud 6E (ingl. k.) märksõnade alla. Järgnevalt annan ülevaate Eesti noorsootööst, kus toon välja noorsootöoga seotud seadused, aspekte noorsootöö korraldamisest ja noortevaldkonna arengukava.

1.2. Noorsootöö Eestis

Noorsootööd ja selle korraldust tervikuna reguleerib Eestis noorsootöö seadus (2010, §4). Seaduse järgi on noor 7–26-aastane isik, kellele noorsootöö meetodeid kasutades luuakse tingimused tema mitmekülgseks arenguks, võimaldades tal tegutseda vaba tahte alusel perekonna-, tasemeharidus- ja tööväliselt.

Eesti noorsootöö korraldamisel lähtutakse viiest põhimõttest:

- noorsootööd tehakse noorte jaoks ja koos noortega, kaasates neid otsuste tegemisse;
- teadmiste ja oskuste omandamiseks vajaminevate tingimuste loomisel lähtutakse noorte vajadustest ja huvidest;
- noorsootöö põhineb noorte osalusel ja vabal tahtel;
- noorsootöö toetab noorte omaalgatust;
- noorsootöös lähtutakse võrdse kohtlemise, sallivuse ja partnerluse põhimõttest (Noorsootöö seadus, 2010, §4).

Noorsootöö korraldamise, sealhulgas rahaliste vahendite planeerimise eest vastutab kohalik omavalitsus (volikogu, valla- või linnavalitsus ning selle hallatavad asutused ja partnerid). Praktikas on levinud erinevad tasandid, kus noorsootöö praktiliste ülesannete täitmine on delegeeritud kodanikuühendustele. Üleriigiliselt toetavad noortevaldkonna arengut erinevad katusorganisatsioonid, noorsootöö eri ametialade ja organisatsioonide ühendused, noorte ühingud ja sihtasutused. Omavalitsustes pakuvad teenuseid mittetulundus- ja erasektori juhitud huvikoolid, malevad, laagrid, noortekeskused, samuti kohaliku tasandi noorteühingud, noortevolikogud ja õpilasesindused (Eesti Noorsootöötajate Kogu veebileht, i.a.).

Riigi tasandil juhib noorsootöö valdkonda Haridus- ja Teadusministeerium ning selle rakendusasutus Haridus- ja Noorteamet (edaspidi HARNO). Ministeeriumile on noorsootöö juhtimisel olulisteks partneriteks valdkonnas katusorganisatsioonidena tegutsevad noorsootöö- ja noorteühingud (Haridus- ja teadusministeeriumi veebileht, i.a.).

Haridusportaal (veebileht, i.a.) on välja toonud 15 Eesti noorsootöö sisulist tegevust. Nendeks on: avatud noorsootöö, noorte teavitamine, noortesündmused, noortelaagrid ja -malevad,

vabatahtlik tegevus, huviharidus ja huvitegevus, noorsootöö koolis, noorte kaasamine otsustesse, tegevused noorte osaluse, omaalgatuse ja ettevõtlikkuse toetamiseks ning nende konkurentsivõime parandamiseks, noorteühendused, noorteprogrammid ja -projektid, sh rahvusvahelised, mobiilne noorsootöö, sh töö tõrjutud noortega, teadmiste kujundamine noortest eesmärgiga toetada noorsootöö arengut ja kvaliteeti, rahvusvaheline koostöö noortevaldkonnas, noorsootöötajate koolitamine (Haridusportaali veebileht, i.a.).

Noorsootöö korraldamisel kohalikus omavalitsuses lähtutakse kolmest aspektist:

- seadustest tulenevalt on omavalitsusele pandud noorsootöö korraldamise ülesanded, mis on kohustuslik täita;
- noortele arendava vaba aja tegevuse pakkumine traditsiooniliste ja jätkusuutlike noorsootöö institutsioonide või meetodite kaudu (nt huvikoolid, õpilasmalev, huviringid);
- uued noorsootöö korraldamise formaadid ja meetodid, mis on välja töötatud või arendamisel, tulenevalt ühiskonnas toimuvatest protsessidest ja muutustest, mis on esile toonud uusi väljakutseid ning vajadusi noorte jaoks ning millele traditsioonilised noorsootöö viisid ja meetodid ei suuda lahendusi pakkuda (Noorsootöö seadus, 2010, §8).

Mõistagi on nimetatud kolm noorsootöö korraldamise lähtekohta ideaalis eelkõige seotud noorte vajadustega, mida küll teadvustatakse, kuid mille täitmine on otseselt praktikas seotud omavalitsuse võimalustega. Lisaks on oluline tegur noorsootöö korraldamise keskkond (infrastruktuur, professionaalsed töötajad, koolitus jms) ja mitmed taustategurid (nt rahvusvahelised kontaktid ja koostöö). Järgnevalt teen ülevaate noortevaldkonna arengukavast kui olulisest noorsootöö arendamise dokumendist.

1.1.1 Noortevaldkonna arengukava

Eesti noorsootöö strateegiliseks alusdokumendiks on „Noortevaldkonna arengukava 2021-2035“ (edaspidi NAK). Alusdokumendi järgi on noorsootöö peamine eesmärk avardada noore arenguvõimalusi, turvatunnet ja toe tagamine noorele. Strateegilised eesmärgid esindavad nelja suunda: HOOG (mis kujutab endast loovust ja edasiviivat jõudu noorte seas, OSA (noorte kodanikuosaluse toetamine), ISE (kvaliteetse noorsootöö kättesaadavus üle Eesti) ja KINDLUS (noore kindlustunde suurendamine turvavõrgustike abil). NAKi visioon on: „Aastal 2035 elavad

noored kõigis Eesti piirkondades tervislikku ja täisväärtuslikku elu ning on võimestatud muutma kogukonda ja riiki selliselt, et Eestis on maailma parim keskkond kasvamiseks, elamiseks ja eneseteostuseks“ (lk 14). Noortevaldkonnal on kaalukas roll Eesti ühiskonna sidusa arengu tagamisel – kaitstes ja edendades inimõigusi, sallivust ja solidaarsust, edendades austust emakeele, omakultuuri ning teiste keelte ja kultuuride vastu (Haridus- ja Teadusministeerium, 2021).

Edgar Schlümmer, endise Eesti Noorsootöö Keskuse direktor ja praegune noortevaldkonna ekspert, on kirjutanud Eesti noorsootööst kui aastakümnete jooksul kujunenud valdkonnast, kus tegutsetakse selgesti määratletud õigusruumis, kus eesmärgid, tegevus ja vahendid on strateegiliselt planeeritud. Tema hinnangul annab noorsootöö olemusest ja arusaamadest ettekujutuse üldine noortepoliitiline raamistik. Eestis lähtutakse seisukohast, et iseene ja ümbritsevaga hästi toime tulev noor on ühiskonnas arengueeldusi loov jõud – ressurss. Eesti selline isiksuse positiivsel kaasatusel ja mitmekülgisel arengul põhinev noortepoliitika lähtub noorsootöö traditsioonist ja väärtustest. Schlümmer nõustub Euroopa Komisjoni (Euroopa Nõukogu, 2020) seisukohaga, et noorsootööl ei ole rahvusvaheliselt ühtset kokkulepitud definitsiooni. Igal riigil on oma noorsootöö mõiste, mis sõltub riigi ajaloolisest arengust ja üldisest korraldusest, näiteks sellest, kas noortevaldkond on arenenud kultuuri, religiooni, hariduse või muu mõjul. Euroopa Liidu Nõukogu noorsootöö resolutsiooni kohaselt on võimalik üldistatult öelda, et noorsootöö põhineb mitteformaalsel ja informaalsel õppel, toimib väljaspool formaalharidust, on korraldatud noorte poolt, noorte ja noorsootöötajate koostöös. Noorsootöö ei ole veel kõikjal reguleeritud valdkonnana seaduse tasandil, nagu see on Eestis, aga ka Euroopa Liidu ja Euroopa Majanduspiirkonna riikides Austrias, Saksamaal, Iirimaa, Norras ja Rumeenias (Schlümmer, 2020).

1.1.2 Noorsootöö rahvusvahelistumine

Eesti noorsootöö arengut on märgatavalt mõjutanud Eesti kuulumine Euroopa Nõukogusse (EN) ja Euroopa Liitu (EL) ning kontaktid lähinaabritega. Eesti sai Euroopa Nõukogu liikmeks 1993. aastal, sellest ajast peale osaleb Eesti ka Euroopa Noorte Juhtkomitee (CDEJ) tegevuses (Taru jt, 2020).

Rahvusvaheline koostöö toetab Eesti noorsootöö (sh noorte huvihariduse) ja noortepoliitika mitmekülgset arengut. Peamised ja kõige populaarsemad rahvusvahelised noorteprogrammid ja tegevusvõimalused Euroopa Liidu tasandil on Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpus. Erasmus+ on Euroopa Liidu poolt algatatud mobiilsus- ja koostöövõimalusi pakkuv meede, mis toimib kõrghariduses, kutsehariduses, üldharidus, noortevaldkonnas ja spordis. Erasmus+ programm toetab haridusruumis, digihariduse tegevuskavas ja Euroopa oskuste tegevuskavas sätestatud prioriteete ja tegevusi. Lisaks sellele viib Erasmus+ ellu ELi noortestrategieat 2019-2027 (Erasmus+ veebileht, i.a.) .

Euroopa solidaarsuskorpus (edaspidi ESC) on programm, mis annab Euroopa noortele ja organisatsioonidele võimaluse rajada koostöö kaudu hoolivam ühiskond, reageerides ühiskondlikele probleemidele näiteks hariduses, kultuuris, noorsootöös, keskkonnas, sotsiaalteenuste pakkumisel ja inimõiguste tagamisel. ESCi peamine eesmärk on ühiskonna probleemide märkamise ja lahendamise noorte vabatahtlike kaasamise kaudu (Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpuse Agentuuri veebileht, i.a).

Rahvusvaheline noorsootöö kasvatab järjepidevalt Eesti noortevaldkonna töötajate pädevusi ja kutsekindlust selleks, et võimestada tõhusamalt noortevaldkonna osapooli ja arendada kvaliteetseid teenuseid. Noortevaldkonna arengukavas on välja toodud ka kultuuridevaheline põimumine ja koostöö erinevate EL liikmesriikidega. Koostöö lähtub Eesti liikmelisusest Euroopa Liidus, Euroopa Nõukogus jt. (Haridus- ja Teadusministeerium, 2021). Kokkuvõttes võib öelda, et Eesti noorsootöö on selgelt rahvusvahelistumise suunal.

1.2. Noorsootöö Iirimaal

National Youth Council of Ireland (edaspidi NYCI) määratleb noort kui 10–25-aastast isikut olenemata rahvusest, sotsiaalsest klassist jne. Iirimaal pakuvad noorsootööd peamiselt vabatahtlikud organisatsioonid, põhikirjalise toetusega haridus- ja oskuste osakond (autori tõlge ingl k) ning haridus- ja koolitusametid (autori tõlge ingl k.) (NYCI veebileht, i.a.). Iirimaal on olemas riiklik noorsootöö seadus (*Youth Work Act*, 2001). Seadus kirjeldab noorsootööd kui kavandatud haridusprogrammi, mille eesmärk on edendada noorte isiklikku ja sotsiaalset arengut vabatahtliku osaluse kaudu.

Iirimaa noorsootöö väärtused ühtivad hariduse eesmärgiga. Eelkõige väärtustab noorsootöö noorte mõjuvõimu suurendamist ühiskonnas, võrdsust ja kaasatust, austust kõigi noorte vastu,

noorte kaasamist otsuste tegemisse, partnerlust noore ja noorsootõtaja vahel ning vabatahtlikku osalemist (NYCI veebileht, i.a.).

Iirimaa noorsootõ hõlmab mitmeid olulisi aspekte noorte arengus. Selle peamine eesmärk on toetada noorte enesehinnangut ja arendada enesekindlust ning aidata neil juhtida nii isiklikke kui ka sotsiaalseid suhteid. Lisaks sellele pakub noorsootõ noortele uusi ja väärtuslikke kogemusi, mis sisaldavad väljakutseid ja aitavad neil õppida ning areneda (NYCI veebileht, i.a.).

Lisaks isiklikule arengule on oluline toetada noorte sotsiaalset teadlikkust ja solidaarsustunnet, mis aitab neil paremini mõista ühiskonna arenguprotsesse ja neid mõjutada. Noortele tuleks anda võimalus osaleda otsuste tegemisel, mis mõjutavad nende elu, ning suurendada nende rolli aktiivsete kodanikena ühiskonnas. Samuti on oluline kuulata ja mõista noorte mõtteid ning arvamusi, et luua avatud ja toetav keskkond nende arenguks ja osalemiseks (NYCI veebileht, i.a.).

NYCI on enda veebilehel välja toonud noorsootõ kasu noorele. Lehel on selgitatud, et noorsootõ on hariv. Noortele see võib tähendada tulevikus edu tööturul või anda võimaluse teha ise konkreetseid valikuid ja suhtuda enda ellu tõsidusega. Noorsootõ mõjutab noorte enesekindlust ja sotsiaalsete oskuste arengut. Mis aga kõige tähtsam – noorsootõ aitab kaasa noorte ühtekuuluvustunde loomele, olenemata nende majanduslikust seisust, soost, rahvusest või vähemusgruppi kuulumisest. Noorsootõ mängib olulist rolli ka kogukondade arendamises, näiteks luues võimalusi koostööks täiskasvanute ja noorte vahel. Noorsootõs on noored aktiivsed partnerid otsuste tegemisel, programmide kavandamisel, prioriteetide seadmisel. Noorsootõosuhe põhineb dialoogil noorte ja täiskasvanute vahel (NYCI veebileht, i.a.).

Iirimaa noorsootõ on seotud vabatahtlikkuse põhimõttega, kuna noored võtavad erinevates noortele mõeldud üritustest osa vabatahtlikult. Vabatahtlikud noorteorganisatsioonid tegutsevad peaaegu igas kogukonnas, ulatudes 383 000 nooreni kogu Iirimaaal. Nad pööravad erilist tähelepanu majanduslikult ja/või sotsiaalselt ebasoodsas olukorras olevatest kogukondadest pärit noortele. Vabatahtlikud noorteorganisatsioonid tegutsevad paljudes valdkondades, nagu näiteks kodanikuaktiivsuse edendamine, sotsiaalne ja poliitiline haridus ning noorte hariduses ja koolituses osalemine. Samuti pakuvad nad programme positiivse vaimse tervise, kooli lõpetamise ja tööalase konkurentsivõime edendamiseks ning viivad läbi projekte noorte vahelise õigluse, võrdõiguslikkuse ning alkoholi- ja uimastiteadlikkuse suurendamiseks. Vabatahtlikud

noorteorganisatsioonid korraldavad noortele ka rahvusvahelisi vahetusprogramme, mis võimaldavad neil kohtuda, suhelda ja töötada teistest riikidest ja kultuuridest pärit noortega. Kõige rohkem vabatahtlikke tegutseb noorteklubides (NYCI veebileht, i.a.).

Iirimaa noortevaldkonna alusdokument on Laste ja noorte riiklik poliitikaraamistik, mis kehtib aastatel 2023-2028 (*National Policy Framework for Children and Young People 2023-2028*). Alusdokumendi eesmärk on pakkuda platvormi laste ja noorte õiguste realiseerimiseks Iirimaal nii, et kõik partnerid suudavad tõhusalt koos töötada. Poliitikaraamistik keskendub valdkondadele, mis kujutavad endast olulisi väljakutseid laste ja noorte elus (Government of Ireland Department of Children, Equality, Disability, Integration and Youth, i.a.).

Poliitikaraamistikus tuuakse välja laste ja noortega seotud aktuaalsed probleemid, kuulutatakse välja programmid. Keskendumaks kõige olulisemale, määratakse prioriteetsed valdkonnad, mis nõuavad valitsuse kooskõlastatud tegevust ja määratakse kindlaks mitmed täiendavad meetmed probleemide lahendamiseks (Government of Ireland Department of Children, Equality, Disability, Integration and Youth, i.a.).

Sarnaselt Eesti noorsootõega on ka noorsootöö Iirimaal rahvusvahelistumise joonel. Näiteks *Youth Work Ireland* teeb koostööd mitmete juhtivate Euroopa noorteorganisatsioonidega, et luua noortele võimalusi ja koostöötegevusi. Kodulehel on kirjas, et nende töö tugevdab noorte ja noorsootöötajate vahelisi suhteid ning pakub noortele võimalust vahetuskülastusteks ja väärtuslikeks õppimisvõimalusteks. Kodulehelt loeb välja ka selle, et rahvusvaheline noorsootöö annab noortele ja noorteorganisatsioonidele võimaluse ühiselt tegeleda probleemidega, mis mõjutavad kõiki Euroopa noori (*Youth Work Ireland* veebileht, i.a.).

Youth Work Ireland Mindland kodulehel on väljatoodud ka Erasmus+ tähtsus. Seal on selgitatud, et liikuvus avaldab positiivset mõju haridusele, sotsiaalsele, isiklikule ja ametialasele arengule, kuna see suurendab teadmisi, oskusi ja hoiakuid, parandab tööalast konkurentsivõimet, aitab suurendada usaldust ja iseseisvust, stimuleerib uudishimu ja innovatsiooni, soodustab teiste inimeste mõistmist ja Euroopasse kuulumise tunnet (*Youth Work Ireland Mindlands* veebileht, i.a.).

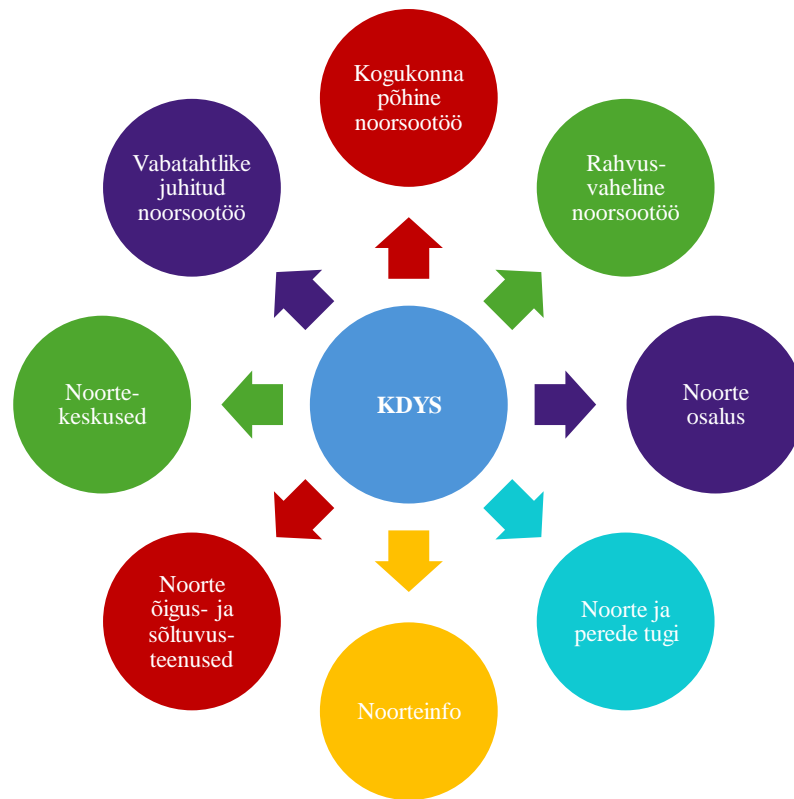
2. UURIMUSE TAUST: ÜLEVAADE ORGANISATSIOONIDEST KDYS (Iirimaa) JA ANK (Eesti)

Järgnevalt annan ülevaate kahest noorsootöö organisatsioonist – KDYS Iirimaal ja ANK Eestis. Nendes kahes organisatsioonis kogusin materjali käesoleva bakalaureusetöö jaoks.

2.1 Kerry Diocesan Youth Service

Kerry Diocesan Youth Service (KDYS) on vabatahtlik noorsootöö organisatsioon, mis pakub Kerry maakonnas Iirimaal noortele, nende vanematele ja teistele täiskasvanutele teavet, programme, teenuseid ja tuge. Organisatsioon aitab kaasa kohaliku sõbraliku ja kaasava noortekeskuste võrgustiku toimimisele (CYPSC veebileht, i.a.). KDYS eesmärk on toetada Kerry noori nende täieliku arengupotentsiaali saavutamisel, pakkuda Kerry noortele ja nende peredele suunatud integreeritud tuge, olla tunnustatud kui noorsootöö tippkeskus, tugevdada juhtimist ja sisemist koordineerimist ning olla organisatsioon, mis võimaldab töötajatel ja vabatahtlikel ühiselt tegutseda ja areneda, samuti anda noortele võimalus teha teadlikke otsuseid ja positiivseid eluvalikuid ning vastata nende ees seisvatele väljakutsetele (KDYS veebileht, i.a.).

KDYS loodi 1971. aastal Edela-Iirimaal, hõlmates Kerry maakonda, Beara poolsaart ja Duhallow'i loodekorgipiirkonda. Organisatsioon rõhutab noorte keskset, õigustel põhinevat, võimestavat, kaasavat, lugupidavat ja hinnanguteta noorsootöö sisu (KDYS veebileht, i.a.).

Joonis 2. KDYS Laste turvalisuse skeem (isiklik kommunikatsioon: Gareth, Iirimaa; töö autori tõlge)

Joonis 2 on näha, et KDYS hargneb oma tegevustega eri suundadesse: see põhineb noorsootõõl, tegeleb rahvusvahelise noorsootõõga, noorte osalusega, noore ja perekonna toetamisega ja nõustamisega, noorte info, noortejustiits- ja narkoteenistuse, noortekeskuste ning vabatahtliku tõõga.

Joonis 3. KDYS struktuur (isiklik kommunikatsioon: Gareth, Iirimaa; töö autori tõlge)

Joonis 3 saab näha *KDYS* ülevaadet 2022. aasta seisuga. 2022 aastal oli *KDYS*is 5 noortekeskust, 22 noorteprojekti, 46 noorteklubi, 98 noorsootöötajat (töötajat), 518 vabatahtlikku, 2200 liiget ja *KDYS* aitas ja toetas 6000 noort.

KDYS juhindub põhimõtetest, mis on sätestatud dokumendis “*Children First National Guidance 2017*”, nagu näiteks: laste turvalisus ja heaolu, perede ja laste toetus ja töö perede ja noortega. Organisatsioon loob strateegilisi partnerlusi vabatahtliku tegevuse edendamiseks ja toetamiseks, töötab välja koolitusalgatusi, mis tunnustavad vabatahtlike eelnevat ja jätkuvat arengut (*KDYS* veebileht, i.a.).

Organisatsioonis saavad noored osa võtta kvalifitseeritud töötajate ja koolitatud vabatahtlike juhendamisest noorte ruumides, mis on loodud spetsiaalselt noorte jaoks ja koos nendega. Organisatsioon peab ülioluliseks noorte sotsialiseerumist ja sitkust, et nad saaksid teha elus positiivseid valikuid. *KDYS* keskendub süvitsi noorte probleemidele ja tänu nende suurepärasele meeskonnale suudavad nad paljude noorte elukvaliteeti edendada. (op. cit.)

1.2. Eesti ANK

Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduse (ANK) poolt 2020. aastal loodud “Noortekeskuste miinimumstandardi” eelnõu toob välja, et noortekeskus on avatud noorsootöö meetodil töötav noorsootööasutus, mis tegutseb noortevaldkonnas ja mis osutab avatud noorsootöö teenust ning vajadusel muid noorsootöö teenuseid, mille tegevustes saavad osaleda vaba tahte alusel kõik noored. Noortekeskuse teenuse olemus seisneb selles, et ANK osutab noortele avatud noorsootöö teenuseid. Lisaks on välja töötatud teisi noorsootöö teenuseid erinevates noorsootöö füüsilistes ja virtuaalsetes keskkondades. Teenuseid osutatakse noortekeskustes, kus luuakse noortele tingimused osalemiseks ja eneseteostuseks, eesmärgiga arendada nende toimetulekuoskusi ühiskonnas (Paabort, 2020).

Avatud noorsootöö keskus (ANK) loodi 9. novembril 2001. aastal ning põhikirja järgi on selle tegevuseks noorsootööasutuste ja nende töötajate eestkoste, noorsootöötajate täiendkoolituse korraldamine ning avatud noortekeskuste kui Eesti peamise noorsootööstruktuuri terviku arendamine. Eesti ANKi põhiliseks eesmärgiks on arendada ja tõsta Eestis noorsootöö teenuste kvaliteeti, esindada noortekeskuste huve ja vajadusi ning arendada vajaduspõhist koostööd erinevate osapoolte vahel. Ühendusse kuulub 03.05.2023 seisuga liikmeteks 86 juriidilist keha, kellel on 248 noortekeskust. Eestis on kokku ligi 300 avatud noortekeskust. (Statistikaameti juhtimislau, 2024) Selleks, et ANK enda täieliku potentsiaali saavutaks, tegelevad nad noortekeskuse mudeli väljatöötamise ja arendamisega, kaitsevad noortekeskuste ja töötajate huve, teevad koostööd KOViga, noorteorganisatsioonidega Eestis ja välismaal, korraldavad koolitusi ja enesetäiendust noorsootöötajatele, koordineerivad noortekeskuste koostööd, osalevad riikliku noorsoopoliitika kujundamisel. Peamised töösuunad on ANKi kodulehel väljatoodud. Sinna kuulub näiteks koolituste organiseerimine ja rahvusvaheliste projektide arendamine. ANK väärtustab üle kõige koostöövalmidust, liikmete kaasatust, läbipaistvat juhtimist, noortele võrdsete võimaluste pakkumist, nad peavad oluliseks noorsootöötajate väärtustamist, noortekeskuste tunnustamist ja ühiskonnaga kohanemise võimet (ANK veebileht, i.a.).

Eesmärgilisi tegevusi viiakse ellu peamiselt liikmete hallatavates noortekeskustes, kasutades kohapealseid olemasolevaid vahendeid. Suurimaks ressursiks on noortekeskustes töötavate noorsootöötajate professionaalsed teadmised ja oskused. Eesti ANKil on toimivad partnerlussuhted nii noorsootöö- kui ka sidusvaldkonna organisatsioonidega. Eesti ANK seisab

selle eest, et noortekeskustes tehtav avatud noorsootöö on nähtav ja arusaadav, kohalikud ja riiklikud otsused on tehtud noortekeskuste vajadustest lähtuvalt ning noorsootöötajatel on olemas ressursid ja võrgustiku tugi kvaliteetse teenuse pakkumiseks noortele (Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus, 2020).

Avatud noorsootöö meetodi rakendamine tagab kõikidele noortele nende vaba tahte alusel individuaalsetele võimetele ja eelistustele vastavat arendavat ning mõtestatud tegevust. Noortekeskuste tegevused mõjutavad noori omandama ja kasutama elus vajalikke oskusi ja pädevusi, soodustavad noore algatusvõimet ja ettevõtlikkust, toetavad identiteediotsinguid, sotsialiseerumist ning kujundavad väärtushinnanguid. Noortekeskuse kompleksne lähenemine loob noorele arendava ja suhtlemist soodustava keskkonna talle sobival kodu- ja koolivälisel ajal. Keskuses pakutavad tegevused soodustavad eelkõige noorte omaalgatust ja mitteformaalset õppimist, kogemuste omandamist läbi tegevuse ja suhtlemise (Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus, 2020).

Selleks, et noortekeskused toimiksid parimal võimalikul viisil ning pakuksid noortele arendavaid ja mõtestatud tegevusi, on ANK välja töötanud Noortekeskuste Hea Tava, mis kinnitati 13.03.2013. See on soovitusliku iseloomuga dokument, mis keskendub noortekeskuse loomise ja arendamise väärtuste väljatoomisele ja sätestab organisatsiooni hea valitsemise põhimõtted. Abimaterjal hõlmab nõudeid ja soovitusi seoses personali kvalifikatsiooniga, tegevuste mitmekesisusega, ruumide ja infrastruktuuri sobivusega ning noorte kaasamisega tegevuste planeerimisse ja elluviimisesse. Noortekeskuste Hea Tava on vajalik, kuna see näeb ette noortekeskuste avatuse ja võimalused eneseteostuseks ning arenguks kõikidele noortele. (Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus, 2018).

Kokkuvõttes juhivad mõlemad organisatsioonid oma riigi seadustest ja on oma eesmärgiks võtnud noorte toimetuleku toetamise. Järgnevalt tutvustan oma uurimuse meetodikat.

3. UURIMISTÕÕ METOODIKA

3.1 Uurimistõõ eesmärk ja uurimisküsimused

Erasmus+ programmi toetusel viibisin 2023.aasta teisel poolel kaks ja pool kuud välispraktikal Iirimaal, kus omandasin erinevaid noorsootõõ võtteid, meetodeid ja täiendasin enda teadmisi nii praktikas kui ka erinevatel treeningutel ja koolitustel. Praktikal olles sain aru, et tahaksin uurida noorsootõõ praktika erinevusi ja sarnasusi välismaal ja enda koduriigis Eestis. Mulle teadaolevalt ei ole sellist võrdlusuuringut varem tehtud.

Käesoleva Uurimistõõ eesmärgiks on anda võrdlev ülevaade Eesti ja Iiri noorsootõõst kahe noorsootõõ organisatsiooni (Kerry Diocesan Youth Service Iirimaal ja Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus) näitel. Uurimistõõ eesmärgi saavutamiseks püstitan kolm uurimisküsimust.

1. Mida räägivad Eesti ja Iirimaa noorsootõõtajad oma maa noorsootõõ praktikatest?
2. Milliseid noorsootõõ arengusuundi toovad välja mõlema riigi noorsootõõ valdkonna spetsialistid?
3. Milliseid noorsootõõ praktikaid võiks üle kanda Eestisse ja Eesti praktikaid üle kanda Iirimaale?

Järgnevalt teen ülevaate oma uurimuse meetodist: valimi moodustamisest, andmekogumise ja analüüsi meetoditest ja kirjeldan uurimuse läbiviimise käiku.

3.2 Meetod

Uurimistõõ põhineb kvalitatiivsel uurimisviisil, mis võimaldab uurida uurimuses osalejate käsitusi – arvamusi ja tõlgendusi. Kasutasin poolstruktureeritud individuaalintervjuu meetodit, kuna see annab võimaluse muuta küsimuste järjekorda, suunata vestlust ja küsida täpsustavaid küsimusi. Individuaalintervjuusid viiakse läbi ühe intervjuueeritavaga, kellel on võimalik privaatselt, omas tempos käsitletavaid teemasid arutada (Lepik et al., 2014). Koostasid uurimisküsimustest lähtudes intervjuu kava, mis koosnes kümnest lahtisest küsimusest ja koondus järgmiste teemade alla: noorsootõõ olemus ja keskkond, rahastus, eesmärk, visioon, väärtused (Lisa 1). Viisin intervjuu läbi paindlikult, muutsin vajadusel küsimuste järjekorda ja sõnastust. Intervjuud viisin läbi Iirimaal *KDYS* ja Eestis ANK noorsootõõtajatega. Kuna olen

varasemalt olnud noorsootöö õpingutega seoses praktilisel Eestis ja möödunud aasta lõpus Iirimaal, siis on minu uurimisel etnograafilise uurimuse jooni. Mõlemal maal olen ise olnud osaline keskkonnas, mida uurin, tegutsenud vabatahtliku noorsootöö tegija ja praktikandina. Etnograafia meetodina võimaldab avastada võõrast või tundmatut kultuuri uurija enda isikliku kogemuse kaudu, mida näiteks intervjuud, küsitlused, eksperimendid ja muud analüüsid ei võimalda (Strömpl, 2014).

3.3 Valimi moodustamine ja kirjeldus

Valimi moodustamiseks kasutasin mugavusvalimi meetodit (Rämmer, 2014), see tähendab kutsusin uurimusse inimesi, kes otseselt puutuvad kokku noorsootööga. Lõpliku valimi moodustasid kolm Eesti ANKis tegutsevat noorsootöötajat, kellest kaks töötavad Valdeku ja Keila noortekeskuses ning kolmas intervjuueeritav on Eesti ANKis rahvusvaheliste suhete juht. Et saada ülevaade mõlema riigi noorsootööst, siis valisin Iirimaa organisatsioonis *KDYS* neli noorsootöötajat, ühe organisatsiooni vabatahtliku juhatuse eesistuja ja kaks organisatsiooni juhti.

Kutsudes uurimuses osalema, kirjeldasin selle eesmärgi ja sisu ning selgitasin, et intervjuus osalemine on vabatahtlik. Püüdsin intervjuuks kokku leppida noorsootöötajatele mugava aja ja koha. Noorsootöötajatel oli võimalik enne intervjuud tutvuda ka intervjuu küsimustega. Anonüümsuse tagamiseks kodeerisin Eestis tehtud intervjuud koodidega EI1-EI3 ja Iirimaal läbiviidud intervjuud kodeerisin koodidega IR1-IR7.

3.4 Uurimisprotseduuri kirjeldus

Uurimust kavandades ja läbi viies lähtusin mitmetest teaduseetika põhimõtetest (Strömpl, i.a.), mille rääkisin läbi juhendajatega. Kutsudes osalejaid uurimusse, informeerisin eelnevalt, et osalemine on vabatahtlik. Näiteks üks Eesti noorsootöötaja ei vastanud minu e-mailile, mida tõlgendan mittesoovina osaleda. Lisaks andsin ma igale osalejale valiku ise otsustada intervjuu aja ja koha üle ning millises vormis, kas näost-näku või veebis intervjuu teeme. Kuigi tean oma intervjuueeritavate nimesid, ei avalda ma neid oma bakalaureusetöö lugejatele. Samuti kindlustan nende ütluste konfidentsiaalsuse ehk mitte äratuntavuse. Seega, ma ei avalda intervjuueeritavate nimesid ega seosta töös esitatud tsitaate intervjuudes osalenutega.

Oktoobri alguses 2023. aastal kirjutasin seitsmele isikule Iirimaal organisatsioonist *KDYS* ja palusin neilt võimalust teha minuga intervjuud. Neli intervjuueeritavat olid noorsootöötajad ja kolm kuulusid *KDYS* juhatusse. Nõusolekud sain kõigilt intervjuueeritavatelt. Küsisin veel üle, kuidas oleks intervjuueeritaval mugav kohtuda, kas *Zoomi* vahendusel või näost näkku organisatsiooni *KDYS* ruumides. Kolm intervjuueeritavat soovisid kohtuda näost näkku ja neli eelistasid *Zoomi*. Koostasid *Zoom*-keskkonna lingid, samuti leppisin kokku ajad noorsootöötajatega isiklikuks kohtumiseks. Iirimaa noorsootöötajatega viisin intervjuud läbi oktoobri alguses. Intervjuusid salvestasin (intervjuueeritavate nõusolekul), et saaksin hiljem teha intervjuude transkriptsioonid ja teostada analüüsi.

Kui Iirimaal sain intervjuud läbi viidud, siis pöördusin palvega intervjuudes osaleda Eesti ANK liikmete poole. Kuna ma polnud päris kindel, kellega ma tahan intervjuud täpsemalt teha, siis koostasid detsembris *Google Formsi* keskkonnas osalemise ankeedi, kus küsisin noorsootöötajate nimesid, meiliaadresse ja positsiooni ANKis. Jaanuaris oli ankeedile vastanud neli noorsootöötajat. Kirjutasin kõikidele noorsootöötajatele privaatset meilile, et kokku leppida intervjuus osalemise ajad. Eesti noorsootöötajatel oli võimalus kohtuda näost näkku, kuid viisin kolm intervjuud läbi *Zoomi* vahendusel. Neljas isik, kes avaldas soovi intervjuus osaleda, kahjuks minu meilile ei vastanud. Küsimused saatsin osalejatele enne intervjuu toimumist ette. Intervjuud viisin läbi hommikul ja lõunasel ajal, noorsootöötajad said ise valida enda jaoks mugava aja ning koha. Salvestasin intervjuud transkriptsioonide jaoks enda mobiiltelefoni mikrofoni.

Veebruaris 2024 kogusin kõik intervjuud kokku ja koostasid transkriptsiooni *Microsoft Word* programmis. Transkriptsioone analüüsisin temaatilise sisuanalüüsi meetodil. Selleks lugesin intervjuude mahakirjutusi mitmeid kordi, leidsin põhiteemad ja alateemad ning kirjutasin temaatiliselt lahti. Intervjuude analüüsi tulemused esitan Eesti ja Iirimaa kohta eraldi. Uurimuse arutelu osas viin kokku kirjanduse ülevaates teada saanu ja intervjuude analüüsi tulemused ning võrdlen Eesti ja Iirimaa noorsootöö praktikaid.

4. INTERVJUUDE ANALÜÜS

Selles peatükis esitan intervjuude temaatilise analüüsi tulemused. Alustan Eesti intervjuudega ja seejärel toon Iirimaa intervjuude tulemused. Toetun kaheksale põhikategooriale: noorsootöö olemus ja noorsootöötaja roll, eetilised põhimõtted, noorte vanuserühmad, noorsootöö tugevused, Euroopa Liidu tugi ja ootused, väljakutsed, noorsootöö arengusuunad.

4.1 Noorsootöö praktika Eestis intervjueeritute käsituses

Noorsootöö olemus ja noorsootöötaja roll

Analüüsist selgus, et intervjueeritud käsivad noorsootööd erinevalt. Nad määratlevad noorsootööd kui noorte silmaringi avardamisele suunatud tegevust, noorte enesekindluse tõstmist ja võimaluste kättesaadavaks tegemist. Näiteks rahvusvahelise noorsootöö korraldamine aitab noortel siduda partnerlussuhteid.

„Rahvusvahelise noorsootöö arendamine ja noortele võimaluste pakkumine. Küll aga ka mitte ainult noortele, vaid ka noorsootöötajatele erinevate võimaluste kogemuste pakkumine.“ (EI2)

Lisaks sellele käsitlesid intervjueeritavad noorsootööd kui jada õppimiskogemusi. See kõik mängib ka suurt rolli noorsootöötajate seas – ka nemad õpivad noorsootööd tehes koos noortega. Intervjueeritavad leidsid, et Eestis tajuvad noorsootöötajad enda rolli üldiselt selgepiirilisel, küll aga on see piirkonniti erinev.

„On keskusi, kus noorsootöötajad peavad olema hunt kriimsilmad, on piirkondi, kus KOV tasandil üldse mingisugust väärtust noortevaldkonnal ei ole.“ (EI1)

Osalejate hinnangul noorsootööd tegelikult ei väärtustada piisavalt riiklikul tasandil, sest paistab, et ei mõisteta, kes on noorsootöötaja.

”Mina kui noorsootöötaja väärtustan oma tööd küll, aga riiklikul tasandil on vaja veel kõvasti tööd teha aru saamiseks, kes on noorsootöötaja, et ta on professionaal, kes tegeleb noortega.“ (EI2)

Intervjuudest ilmnes ka see, et noorsootöötajate roll põhineb noortekeskuste missioonil ja visioonil, mis kajastavad endas erinevaid teemasid, üheks nendest on näiteks vaimne tervis. Lisan veel juurde, et põgusalt räägiti ka koroona ajast, kuidas koroona ajal saadeti noorsootöötajaid sundpuhkusele, mis tõi kaasa noorsootöötaja töömotivatsiooni languse.

Kokkuvõttes saan öelda, et noorsootöötajad väärtustavad enda tööd ja rolli küll, aga sooviksid rohkem saada riikliku tasandi tähelepanu.

Eetilised põhimõtted

Intervjuudest tuli välja, et uurimuses osalenud noorsootöötajad väärtustavad eetikat oma töös ja lähtuvad töös noortega eelistest põhimõtetest. Näiteks kirjeldab E1, kuidas tema jaoks ei ole vahet, milline noor ja millisel põhjusel temaga ühendust võtab. Muuhulgas ta ütleb:

„Me ei pane noori kasti, me võtame kõiki noori valgete lehtedena ja me oleme alati noorte seljataga“ (E11)

Sellist mitesildistavat suhtumist ootab noorsootöötaja ka teistelt kolleegidelt. Teiseks rõhutati seda, et noorsootöötaja peaks olema alati noore jaoks olemas, toodi välja ka suhete eetilisust:

„Kui aga töötaja ja noore vahel on ebaetilised suhted, nagu näiteks noorsootöötaja käib noorega baaris vms., siis see on kindlasti vastuvõetamatu“ (E11).

Osalejad leidsid, et eetilisi põhimõtteid järgivad oma töös mitte ainult nemad, vaid kogu avatud noortekeskus. Kokkuvõtteks sobib hästi EI3 seisukoht, et noorsootöötaja peab olema professionaalne, kes oma töös järgib võrdsuse ja õigluse põhimõtteid, sealhulgas on ka ise aus ja salliv.

Noorte vanus

Eesti seaduses on noor 7-26-aastane isik. Intervjueeritavad puutuvad kokku erinevas vanuses noortega. Kõige rohkem väärtustasid noorsootöötajad seda, et nendeni jõuavad teiste hulgas noored, kellel on vaimse tervise ja üldise toimetuleku probleeme.

„Ja mis põhiline on see, et tegelikult ikkagi ma näen seda, et meieni jõuavad need noored, kellel on vaimse tervisega probleeme, kes on riskikäitumisega, kellel on madalad sotsiaalsed oskused või kes on kuidagi mingil tasandil oma eluga jänni jäänud.“ (E11)

Üks intervjueeritav, kelle põhialaks on rahvusvaheline noorsootöö, puutub kokku isikutega, kes on vanem kui 27 aastat, mainis, et rahvusvaheline noorsootöö läheb natuke vastuollu Eesti seaduses sätestatud vanusepiiriga.

“Euroopa Liidu liikmesriikides on 'noor' vanuse järgi erinev, mõnes riigis olen mina ka veel noor.“ (E13)

Küll aga selgus intervjuudest, et igal noorsootöötajal on välja kujunenud vanusegrupp noori, kes neil igapäevaselt tegevustest osa võtavad. Kui minna süvitsi noortekeskuse tegevustesse, siis need vanusegrupid muutuvad ja osalus samamoodi muutub, näiteks:

„Meil on üks kokandusklubi, kus on umbes üheksa noort ja samal ajal juhin hobiklubi, mis on lauamänguklubi ja seal on umbes kolm kuni neli noort, nii et see on ka erinev.“ (EI3)

Kokkuvõttes saan välja tuua selle, et noorsootöötajad rõhutavad eriti vajadust aidata noori, kellel esineb vaimseid probleeme, riskikäitumist, madalaid sotsiaalseid oskusi või kes on oma eluga mingil moel hätta jäänud. Intervjuudest tuli välja see, et eri riikides võib noore vanuse määratlus olla erinev. Näiteks võib noorsootöötaja tegelda mõnel teisel maal 30-aastase isikuga, Eestis on vanusepiiriks 27 aastat.

Tugevused

Arutades intervjuude käigus noorsootöö tugevusi selgus, et Eesti noorsootöötajad on endi hinnangul valmis kiiresti muutuva maailma arengutega kaasa minema ja on tunduvalt kohanemisvõimelisemad, kui mõnes teises valdkonnas töötavad spetsialistid.

„Ja ma räägin siinjuures noorte valdkonnast laiemalt, et ma ei räägi siin ainult nagu noortekeskustest, vaid ma räägin ka tegelikult huviharidusest, huvitegevusest.“ (EI1)

Noorsootöötajad teevad enda tööd professionaalselt, osalejad väärtustasid, et noorsootöötaja ametit on võimalik õppida lisaks bakalaureuse astmele ka magistriastmel.

„Tugevus on see, et meil on võimalik õppida noorsootööd magistritasemini. Selletõttu on noorsootöötajad väga professionaalsed.“ (EI2)

Üks intervjuueeritavatest ei ole rahvuselt eestlane ja tema leidis, et Eesti noortekeskused on turvalisuselt kolmandad, viidates kolmanda turvalise ruumi teooriale:

“...kui siia saabusin, nii et ma sain hiljem teada, et on olemas midagi, mida nimetatakse kolmanda turvalise ruumi teooriaks ja noortekeskused on kolmas turvaline ruum.” (EI3)

Kokkuvõttes intervjuudes osalenute hinnangul on Eesti noorsootöötajad kohanemisvõimelised ja noorsootöö ise on kõrgetasemeline, mida tagab võimalus noorsootööd magistritasemel õppida.

ELi tugi ja ootused

Intervjueritavad leidsid, et kõige suurem roll ELil on noorteprogrammide, projektide, rahvusvaheliste tegevuste ja uuringute rahastamisel, näiteks Erasmus+ ja Euroopa solidaarsuskorpus. Siiski leidsid intervjueritavad, et EL saaks veel rohkem neid toetada kasvõi sellega, et teha rohkem teavitustööd, rohkem tunnustada Eesti noorsootöötajaid või lihtsalt, kasutada teavitustöö saavutamiseks materjale, mis on juba varem noorsootöötajate poolt kokku pandud.

„...on puudu nagu see jätkusuutlikkuse tagamine ka noorte agentuuri poolt. Et kui me oleme näiteks loonud mingisuguse projekti raames mingisugused materjalid, eks ju, siis need materjalid jäävad kuhugile.“ (E11)

” Eesti on natuke nagu veider ja ma ei tea, kas see on EL või Eesti poole asi, et võib-olla peaks rohkem tunnustama ja rohkem avaldama, kuidas Eestis noorsootööd tehakse.” (E13)

Veel tuli välja see, et organisatsioon tunneb puudust jätkusuutlikkuse tagamise järele noorte agentuuri poolt, näiteks:

“Kui me oleme näiteks loonud mingisuguse projekti raames mingisugused materjalid, eks ju, siis need materjalid jäävad kuskile. Kui sellel organisatsioonil ei ole tegelikult seda võimekust selle materjaliga pärast teha teavitustööd või mingisuguseid jätkutegevusi, siis see materjal jääb ühekordseks asjaks ja riiulisse.” (E11)

Kokkuvõttes tuli intervjuudest välja, et Euroopa Liidu tugi noorsootööle on eelkõige rahastamise ja erinevate rahvusvaheliste projektide pakkumise näol. Küll aga tunnevad intervjueritavad, et EL saaks neid veel rohkem toetada, näiteks tagada jätkusuutlikkus.

Väljakutsed

Järgmise teemana selgusid osalejate arvamused noorsootöö väljakutsete osas. Intervjueritavad tõid välja noorsootöö madalad palganumbrid ja võrdlesid seda õpetajate palgaga.

“Ma näen seda, et see väärtustamine on just kõrgel tasandil, et me räägime õpetajate nagu palkade tõstmisest 120% peale. Halloo, meil on nagu piirkondi, kus kohas [noortekeskuse] juhatajad saavad kätte 888 eurot.” (E11)

„On piirkondi, kus noorsootöötajatele makstakse endiselt 600 eurot kuus avatud noorsootöö eest, see on ebainimlik.“ (E13)

EI1 lisas, et kui tema ülemus peaks tulema tema juurde ja ütlema, et noorsootöötaja palganumbrid lähevad veel väiksemaks, siis:

„...aga siis te hakkate saama siin ainult lahtist ust, me ei liiguta lillegi rohkem. Sest see töö, mida noorsootöötajad on ära teinud nende noortega, kes tegelikkuses on keerulised, nad on võib-olla ära hoidnud väga suured kriisid meie piirkonnas tänu sellele.“ (EI1)

Sealjuures ilmnes analüüsist, et noorsootöötajad tunnevad väärtustamisest puudust, mis on kaasa toonud noorsootöötajate seas tööjõupuuduse. Näiteks ütles EI2, et iga-aastaselt lõpetavad päris paljud noorsootöö eriala küll, aga tööpõllule jõuab neid suhteliselt vähe.

“Kahju on näha seda, kui palju on lõpetajaid, kui vähe jõuab neist reaalselt nõnda nimetatult tööpõllule, aga eks me kõik saame sellest aru, et noorsootöötajate palgad ei ole hetkel konkureerivad.“ (EI2)

EI2 lisas, kuidas on NEET- noorte arvud iga-aastaselt kasvanud, kinnitades seda statistikaga. EI2 sõnul on see sellepärast, et noorte osalus on üldiselt vähenenud. Intervjuudest selgus ka, et noorsootööst tegelikult ei teata eriti palju, näiteks:

„Ma armastan noorsootööd nii väga, et on väga šokeeriv, kui ma ütlen noorsootöötaja või sõna "noorsootöö" eestlasele, kes on terve oma elu siin elanud. Ja nad ütlevad: mis kuradi asi see on? Kas sa passid terve päeva lastega?“ (EI3)

Kokkuvõttes selgus analüüsist kaks põhilist noorsootöö väljakutset. Need on noorsootöö suhteliselt madal teadvustatus ja väärtustamine ühiskonnas ning noorsootöötajate madalad palgad, mis süvendavad tööjõupuudust sellel alal.

Noorsootöötaja arengu toetamine (koolitus)

Arutasime noorsootöötajatega ka nende arengu toetamise teemal. Intervjueeritavad tõid välja erinevaid koolitusi noorsootöötajatele. Kõige rohkem mainiti intervjuus Noorsootöötajate ABC koolitust ja räägiti ka natuke tulevastest koolitustest, nagu näiteks radikaliseerumise teemaline koolitus. EI1 mainis intervjuus, et tema noortekeskuses ON noorsootöötajad kõik saanud või omandavad noorsootöö eriala, mis lisab nende tööle väärtust. Kõige olulisemateks koolitusteks peavad intervjueeritavad Noorsootöö ABC ja Avatud noorsootöö. Üks intervjueeritavatest (EI3) ei olnud eesti rahvusest, temaga ma viisin intervjuu läbi inglise keeles. Intervjuust selgus, et ta tahab väga osa võtta erinevatest treeningutest ja võimalustest noorsootöötajale, küll aga on paljud koolitused ja treeningud eesti keeles ja kuna tema emakeel ei ole eesti keel, on

keelearjäär tema jaoks suur murekoht. Ta tõi välja kaks koolitust, kus ta sai negatiivse kogemuse just keelearjääri tõttu. Ta mainis, et koolituse materjalid ja koolitus ise kahjuks ei ole leitavad inglise keeles. Eelmises peatükis andsin lühikese ülevaate Eesti noorsootöö rahvusvahelistumisest. Intervjuu EI3-ga andis sellele kinnitust. Paljud vabatahtlikud ja noorsootöötajad on tulnud Eestisse noorsootööd õppima. Et seda rohkem arendada, peaks vabatahtlikele ja noorsootöötajatele mõeldud koolitused ja treeningud olema kättesaadavad ka inglise keele rääkijatele. Samas EI1 rõhutas, et selleks, et teha koolitusi teistes keeltes, on vaja ressursse ja raha, mida hetkel kahjuks napib.

Eesti noorsootöö arengusuunad, noorsootöö kümne aasta pärast

Mind huvitas, milliseid visioone noorsootöötajad Eesti noorsootöö arendamisel näevad. Selgus, et diginoorsootöö võiks olla üks oluline arenemissuund. Kuna Eesti on ikkagi digiriik, siis noorsootööd saab teha lihtsamini ja on võimalus sellega jõuda rohkemate noorteni.

„Lähtudes poliitilistest vaadetest, samamoodi keskkonna teema, kõik, kuidas noortekeskused saaksid rohelisemateks, kuidas nad saaksid jätkusuutlikumaks. Kuidas me jõuaksime veelgi enam noorteni, sh. NEET noorteni.“ (EI2)

Analüüsist selgus, et kuigi noorsootöötajad ei tööta KOVis või linnavalitsuses, ikkagi noorte jaoks ja noorsootööle võiks olla rohkem suunatud fookust tulevikus ja korraldada näiteks rohkem tänuüritusi.

“Kui lõpeb meil ära see tugev piiri tegemine selle vahel, et meil on formaalharidus ja meil on mitteformaalharidus.“ (EI1)

Lisaks sellele, kui uurida õpetajate ja noorsootöötajate tunnustusürituste preemiaid, siis Eesti Vabariigi Valitsus määrab silmapaistvate tööalaste saavutuste eest laureaatile kaheteistkümnnes kategoorias aastapremia ning ühel haridustöötajal on võimalus saada elutööpreemia hariduse valdkonnas. Riikliku aastapremia suurus on 10 000 eurot ja elutöö eest võib saada 65 000 eurot. (HARNO veebileht, 2024) Intervjueeritavate jaoks on see „ajuvaba“, kuna noortevaldkonna tänuüritustel saavad silmapaistvad noorsootöötajad:

„...tunnistuse ja pulgakommi.“ (EI1)

Kokkuvõttes näevad noorsootöötajad tulevikus palju rohkem diginoorsootööd, mis sisaldab hulgaliselt võimalusi senisest palju laiemas spektriga noorteni jõuda. Lisaks leiavad nad, et

tulevikus väärtustatakse noorsootöö tegijaid võrdväärselt mõne teise eluvaldkonna esindajaga ka rahaliselt.

4.2 Noorsootöö praktika Iirimaal intervjueritute käsituses

Noorsootöö olemus ja noorsootõtaja roll

Alustan ka Iirimaa noorsootõtajate intervjuude analüüsi noorsootöö mõiste määratlemise ja rollide ülevaatega. Intervjueritavad tõid välja, et noorsootöö on väga mitmekülgne, sisaldades näiteks noorte osalust, noortele võimaluste andmist tegutsemiseks selleks kohandatud turvalises ruumis. Intervjueritavad pooldasid väga iseõppimist ja iseseisvat maailma tajumist.

“...anda noortele häääl ja anda neile see ruum, et nad saaksid olla nemad ise ja isiksuslikult kasvada, nii et nende isiklik areng toimuks seal. Näidata neile, kuidas näeb välja enesejuhitud õpe, sest see on tõesti oluline.” (IR1)

„... noorsootöö seisneb nende kasvamisele kaasaaitamises, nende hääle andmises ja hääle võimendamises, aidates neil näha nende potentsiaali ja tugevusi.” (IR2)

Lisaks sellele tuli intervjuudest välja, et noortel peab olema olemas keegi, kes neid ära kuulaks, oleks nende jaoks olemas. Noorsootõtajal on tegelikult palju erinevaid tahke, millega oma töös tegeleda

“On Iiri ütlus, et ühe noore kasvatamiseks on vaja terve küla panust. Ning nüüd on meil ka väljend "üks hea täiskasvanu", mis tähendab, et üks hea täiskasvanu noore elus on talle tohutu tugi.” (IR3)

“Ma ei ütle seda selleks, et olulisust vähendada, sest noorsootõtajana on see tohutu, aga me ei ole enam lihtsalt noorsootõtajad. See on nagu oleksid sa õpetaja, vanem, eestkõneleja. Sellel on nii palju erinevaid tahke.” (IR4)

Tänu sellele, et noorsootõtajad on noorele olemas, saavad noored teha valikuid just enda peale mõeldes ja nii, et see oleks neile just kõige sobivam valik. Analüüsist selgus ka, et noorte elus on väga tähtis vabatahtlikkuse põhimõte. Samas tajuvad nad oma rolle erinevalt.

„Ma arvan, et see, mis teeb noorsootöö nii erinevaks muust, on vabatahtlikkus – noored on seal, sest nad tahavad olla, mitte sellepärast, et nad peavad olema.” (IR7)

„Ma arvan, et see varieerub, sest mõned noorsootõtajad peavad rolli väga oluliseks ja see võib olla noortele elumuutev. Teised noorsootõtajad võivad arvata, et see pole väärtustatud roll, ja võivad seda põhjendada asjaoluga, et kui küsida üldiselt avalikult, mis on noorsootöö, ei pruugi

inimesed seda teada. Ma arvan, et hindan noorsootööd väga kõrgelt, aga ma mõistan samuti, et võib-olla mitte kõik ei hindagi seda kõrgelt.”(IR6)

Kokkuvõttes saan öelda, et intervjuueeritavad tajuvad enda rolli selgelt ja mõistavad noorsootöö tähtsust. Küll aga see võib igal noorsootöötajal olla erinev. Selgus, et noorsootöö olemus seisneb selles, et noortele pakkuda turvalist ruumi, iseseisevate valikute tegemist, toetada enesearengut ja sotsialiseerumist mitteametlikel viisidel, anda noortele hääl ja neid oma tegevustes toetada.

Eetilised põhimõtted

Soovisin teada saada, millised on need eetilised põhimõtted, millest töös noortega lähtutakse. Intervjuudest tuli välja, et Iirimaa noorsootöötajad väärtustavad kõrgelt privaatsust. Rõhutati ka konfidentsiaalsust ja võrdõiguslikkust, st noorsootöötajad kohtlevad kõiki noori ühtemoodi, eelarvamusvabalt. Intervjuudes ilmnas, et eetilisi põhimõtteid rakendatakse igapäevapraktikas töös noortega, väärtustades samas ka enda rolli noorsootöötajana.

”Kuigi töö sotsiaalmeediaga on osa tööst, proovin ma hoida suhtlust pigem ametlikul tasandil ning vältida isiklike sidemete tekkimist.”(IR1)

“Kuidas me oma tööd teeme, tagades eetilise praktika ja keskendudes sellele, et see tooks kasu noortele, mitte ainult sellele, et see meie mainet parandaks.”(IR5)

Selgus, et koolitustel osalemine on mõjutanud positiivselt noorsootöötajate põhimõtteid ja arusaamu. Eriliselt toodi välja lastekaitse alaste tegevuste tähtsus noorsootöös.

“...minu koolitus on võtmeks, mis juhendab mind eetilises praktikas ning aitab tagada vastutustundliku ja professionaalse käitumise igas olukorras.” (IR6)

”Lastekaitse on äärmiselt oluline, kui tegutseme noortega. Peame alati tegutsema, arvestades lapse heaolu ja kaitsevajadusi”. (IR7)

Selgus ka enesehoid ja iseenda jaoks ajavõtmise olulisus. See aitab jätta isiklikud probleemid ukse taha.

”Minu jaoks on alati oluline enne uue noore inimesega kohtumist või grupi ette minekut võtta hetk endamisi ja mõelda, mida ma selles olukorras kavatsen teha ja millist rolli ma täidan.” (IR4)

Tõdedes, et noortel on vaja parimat teda [noorsootöötajat], rõhutas IR4, et ka noorsootöötaja on inimene ja oma vigadega, seega ta ei pruugi kõike alati täiuslikult teha, võib olla ekslik.

Kokkuvõtteks, töös noortega on väga oluline järgida eetilisi põhimõtteid ja tagada, et kõik tegevused oleksid noore parimates huvides. See hõlmab konfidentsiaalsuse hoidmist, piiride austamist ning vastutustundlikku suhtumist noortesse. Intervjueeritavad peavad ka oluliseks organisatsiooni ja riigi poolt kehtestatud eeskirjade järgimist, lisaks keskkonna loomist noortele, keskkonna, kus kõik noored tunnevad ennast tunnustatuna ja toetatuna, olenemata nende taustast või võimetest.

Noorte vanus

Järgmisena soovisin teada, kui vanad on noored, kellega Iirimaa noorsootöötajad hetkel tegelevad. Intervjuudest selgus, et töötatakse erinevate sihtgruppidega ja erinevas vanuses noortega. Näiteks IR1 koordineerib noorte klubisid, mis on mõeldud kõikidele noortele. Lisaks ta peab tegema veidi ka sihtgrupi põhised tööd, nimelt üritama integreerida Ukraina rahvusest noori klubidesse ja kogukondadesse. IR1 avaldas rahulolu, kuna ta ei ole tema sõnul „sihikule võetud“ nagu on UBU [sihtrühmade põhine noorsootöö] programm või mentorlus. IR3 sihtgrupiks on Ukraina rahvusest noored ja ta tegeleb ka natuke Iiri noortega, nimelt proovib Ukraina noored ja Iiri noored omavahel suhtlema panna. IR4 on täielikult UBU programmis, mis kujutab endast ainuüksi sihtrühmadega tööd. Hetkel tegeleb ta seitsme noortegrupiga: noored reisijad (travellers), noored, kes elavad reisikogukonnaga samas kohas, NEET-noored, LGBT noored, sisserändajad, vaimse või füüsilise tervisega kimpus noored ja noored, kes elavad maakohtades.

„Olgu neid gruppe palju tahes, aga kui gruppide tegemine toimub kaasava protsessina, siis noored ei tunne seda, et neid just kui sihitaks.“ (IR4)

IR7 tõi oma intervjuus välja, et tema vanuse rühmad jäävad vahemikku 12 kuni 17 eluaastat. Tema roll on eest vedada noortevolikogu. Kokkuvõttes saan öelda, et Iiri noorsootöö on sihitatud ja sealne rolli jaotus on võib olla võrreldes Eestiga minu hinnangul rohkem korrastatud.

Tugevused

Mind huvitas, milliseid tugevaid külgi näevad Iiri noorsootöötajad oma töös. Analüüsisist selgus, et intervjueeritavad väärtustavad enda töös noortekeskset lähenemist, näiteks tegevuste kavandamisel arvestavad noorte eelistustega. Lisaks nad kaasavad töösse erinevaid kogukondi, nagu näiteks LGBT+ ja Travellers.

“Lisaks teeme tihedat koostööd perekeskustega, mis on olulised ressursid peredele, kes vajavad tuge ja abi.” (IR3)

Tänu tihedale koostööle erinevate agentuuridega saavad noorsootöötajad koheselt teavitada noore vanemaid, kui midagi on noorega juhtunud või toimumas. Kõik intervjueritavad on ise pärit Kerry maakonnast, mis annab neile sügava arusaama maakonna noorte vajadustest ja aktuaalsetest probleemidest. Intervjuudest ilmneb, et isiklikud suhted ja töötajate isiksus on olulised noortele tuge ja abi pakkumisel.

“See kõik aitab meil paremini mõista kohalikku kogukonda ja pakkuda vajalikku abi vastavalt sellele“. (IR3)

„Minu arvates Iirimaa noorsootöö töötajad on tohutu tugevus ja ressurss. Ma arvan, et kirg, mida nad sellesse töösse toovad, ja tõeline huvi noorte toetamise vastu on absoluutselt suurim tugevus.“(IR7)

„Suhted on minu jaoks võtmetähtsusega“. (IR4)

Kokkuvõttes võib öelda, et intervjueritavad kohandavad oma tegevusi vastavalt noorte vajadustele, tagades nii individuaalse toe kui ka noorte kaasatuse grupitegevustesse. Neil on pikaajaline kogemus koostööst teiste organisatsioonidega, mis võimaldab neil olla ühiskonnas mõjus. Organisatsiooni sisesed suhted töötajate vahel on suure tähtsusega, sh. tuli intervjuudest välja, et suurt rolli organisatsioonis mängivad isikuomadused ja inimeste vaheline koostöö. Noortetöö tugevus seisneb võimes olla noortele olemas, luua oluline side nendega ja mõjuda neile positiivselt. Kokkuvõttes tõusis esile, et Iirimaa noorsootöötajad peavad suhtlemist erinevate organisatsioonidega Iiri noorsootöö tugevuseks. Oluline on mainida, et suure osa edust mängivad noorsootöötajate isiksused ja suhtlusviisid, kuna need mõjutavad otseselt nende võimet oma tööd kvaliteetselt teha. Lisaks rõhutasid intervjueritavad selget kollektiivset tegevuspiirkonda, mida nad hästi tunnevad ja kus nad on teadlikud noorte probleemidest.

ELi tugi ja ootused

Muuhulgas huvitas mind Iiri noorsootöö rahvusvahelistumise kogemus. Selgus, et Euroopa Liit on Iiri noorsootöös olulisel kohal. Intervjuudes toodi kõige rohkem välja noorsootöö EL poolset rahastust ja erinevaid rahvusvahelisi projekte, nagu näiteks Erasmus+. Tänu rahvusvahelistele projektidele saavad noorsootöötajad suhelda erinevate maade noorsootöötajatega. Tänu

Euroopa Liidu toele on KDYS suutnud organisatsioonina kasvada suureks ja pakkuda vajalikke teenuseid.

“Kui me ei saaks EL-ilt rahalist toetust, oleks meie organisatsioon tõenäoliselt oluliselt väiksem ja suudaks pakkuda vähem teenuseid.” (IR6)

„Lisaks rahastamisele ja partnerlusvõimalustele on oluline õppida teistelt Euroopa riikidelt ning saada inspiratsiooni nende tegevustest. Seega on meie jaoks oluline saada osa Euroopa juhendamisest ja institutsionaalsest koostööst.” (IR7)

„Kogemused võimaldavad omakorda ideid edasi jagada ja näha erinevaid lähenemisviise ning õppida üksteiselt. (IR1)

Uurimuses osalejad tõid välja ka, millised ootused neil EL suhtes on. Nad soovivad, et EL keskenduks rohkem haavatavate ja laste kaitsmisele ja toetamisele ja ei lõpetaks praeguste projektide rahastamist. IR5 võrdles Iiri noorsootööd teiste riikide noorsootööga, öeldes, et Iiri noorsootöö on jõudnud teistest riikidest ettepoole.

“Noorsootöö määratlemine ja selle teostamine erineb meil oluliselt. Mõnel juhul võib öelda, et Iirimaa noorsootöö tavad on Euroopa tasandil teistest eespool”.(IR5)

Ta rõhutas, et kui suudetakse leida ühine arusaam noorsootöö olulisuse kohta ning tagada noorsootöö meetoditega noorte tõhus osalus ja mõju ühiskonnas, siis see toetab noorte arengut ja ühiskonna jätkusuutlikkust tervikuna.

Kokkuvõttes selgus, et intervjueeritavad hindavad kõrgelt rahvusvahelist koostööd ja sellega kaasnevaid suhteid partnerriikidega. Lisaks hindavad intervjueeritavad väga EL tuge ja on kindlad, et see mõjutab positiivselt noorte osalust ühiskonnas.

Väljakutsed

Lisaks Iiri noorsootöö tugevustele ja ELi rollile selles soovisin teada saada ka noorsootöö väljakutsetest. Analüüsis selgus, et intervjuudes rõhutati kõige rohkem rahastust.

“Noorsootöö rahastamine on alati olnud keeruline, kuna see on tavaliselt lühiajaline ja ebaühtlane.”(IR5)

”Noorsootöö väljakutse on tavaliselt seotud rahastamisega. Küsime endalt: kas meil on piisavalt ressursse, et meie töötajad saaksid pakkuda kvaliteetseid teenuseid? Kas suudame katta kõik vajalikud kulud ja rahastada olulised alad?”(IR3)

Üks intervjuueeritavatest töötab organisatsioonis poole kohaga. Kuid sellest tulenevalt tema sihtgrupi tegevuste korraldamisele arvestatakse poole võrra vähem eelarvet. Ta selgitas, et, kui ta saaks töötada täiskohaga, siis ta saaks noortega palju rohkem tegelda. Talle tundub, et viimasel ajal on noorsootöös rahastamine muutunud üha sihitatumaks. See tähendab, et rahastamine on suunatud konkreetsetele projektidele või konkreetsetele noorterühmadele, mis piirab noorsootöötajal teha seda, mida vajalikuks peavad või mida noored vajavad.

Lisaks rahastusele tuli intervjuudest välja veel noorsootöötajate töökoormus ja läbipõlemise oht. Osalejad rääkisid ka sellest, et tegelikult on raske leida motiveeritud noorsootöötajat. Selle põhjuseks võib veel olla noorsootöötajate vähenemine tunnustamine ja väärtustamine riigi poolt.

„...suur väljakutse leida kvalifitseeritud ja pühendunud noorsootöötajaid, kuna sobivaid kvalifikatsioone omavad inimesi on vähe ja huvi noorsootöö vastu piiratud.“ (IR5)

“Noorsootöö on väga võimas tööriist, mis võib positiivselt mõjutada noorte elusid, kuid selle tähtsus pole alati piisavalt tunnustatud ega toetatud.“ (IR6)

Lisaks tunnevad noorsootöötajad suurt vajadust individuaalse töö vastu, kuna nad on tähele pannud, et seda vajaksid just noored.

„On organisatsioone, mis pakuvad noortele teraapiat, nagu näiteks Jigsaw, kuid nende 12-nädalane teraapiapakett võib noortele jääda ebapiisavaks.“ (IR4)

Iiri noorte jaoks on hetkel suur probleem uimastite liigne kättesaadavus ja nutisõltuvus. IR2 sõnul on ühiskond kiiresti rikastunud, mis on kaasa toonud noorte hulgas uimastite tarvitamise laiema leviku.

“Iirimaa on muutunud märkimisväärselt jõukamaks, kuid sellega kaasnevad omakorda uued probleemid, nagu uimastisõltuvus ja sotsiaalmeedia mõju.“ (IR2)

Kuna Kerry on maapiirkond ja noorsootöötajad mainisid elanike arvu kahanemist maapiirkondades, siis suurenev eraldatus toob kaasa noortele suhtlemise ja ühiste tegevuste võimaluste kahanemise. IR2 võrdles tänapäeva minevikuga ja arvas, et minevikus oli noortel rohkem vabadust ja võimalusi käia erinevates kohtades ning teha asju vabamalt.

Kokkuvõttes selgus analüüsist, et rahastus ja noorsootöö väärtustamine riiklikult tasandil on suur väljakutse. Osalejad tõid välja noorsootöötajate puuduse, mis on tingitud piiratud arenguvõimalustest hariduses, mis on seotud noorsootöötaja kvalifikatsiooni tõstmisega.

Noorsootõtaja ja vabatahtlike arengu toetamine (koolitus)

Järgmise teemana toon välja uurimuses osalenute arvamused noorsootõtajate ja vabatahtlike professionaalse arengu võimaluste kohta. Mulle jäi mulje, et Eestiga võrreldes on Iirimaa vabatahtlike koolitused sisukamad ja selgemalt eesmärgistatud. Näiteks peab nii noorsootõtaja kui ka vabatahtlik läbima töösse sisseelamise koolituse.

„See koosneb 25-minutilise eelnevalt salvestatud osast veebis ja seejärel kahest tunnist interaktiivsest osast näost näkku.” (IR1)

Koolituste peamine eesmärk on vabatahtlike puhul nende vajaliku suuna andmine töös. Noorsootõtajad peavad aga läbima kohustusliku koolituse, mis kestab kaks nädalat.

„Uutel noorsootõtajatel on kohustuslik läbida kahenädalane sisseelamisprogramm, mis hõlmab organisatsiooni poliitikat, põhimõtteid, tööülesandeid ning käsu- ja suhtlusahelaid.” (IR6)

Sisseelamise koolitus juhatab sisse järgmise koolituse, milleks on tutvumine lastekaitsealase teadlikkuse tõstmise programmiga (CPAP – Child Protection Awareness Programme), mille eestvedajaks on Iirimaa riiklik noortenõukogu NYCI.

Millised on noorsootõtajate arenguvõimalused Iirimaa, ka see tuli intervjuudes teemaks. Intervjuueeritavad tõid välja erinevaid arenemise võimalusi Iirimaa. Kõige rohkem mainiti Salto Youth Action programmi, mis pakub koolitusi noorsootõtajatele. Üks intervjuueeritavatest oli organisatsiooniga kõigest kaks kuud seotud olnud ja talle tuli üllatuseks, et ma teda soovin intervjuuerida. Kui me temaga koolitustest vestlesime siis ütles ta:

“Alguses anti mulle ulatuslik nimekiri erinevatest koolitusvõimalustest ja ma hindasin oma võimeid igas valdkonnas.” (IR3)

See on hea näide organisatsiooni tööst, mis aitab kaasa organisatsiooni põhieesmärkide saavutamisele.

Intervjuudest selgus, et üha sagedamini on vaja tegeleda traumakogemusega noortega, sealhulgas LGBT noortega. Hetkel tuntakse suurt vajadust just LGBT kogukonna kaasamise ja traumateadlikkust tõstvate infot jagavate koolituste järele.

“Soovin LGBT kogukonna kaasamise koolitusi või koolitust noortele, kes on koolist keeldumise protsessis. Samuti pöörame palju tähelepanu traumadele, kuna oleme teadlikud, et paljudel noortel on traumaatilised kogemused, mis võivad olla põlvkondlikult üle kantud.” (IR4)

Intervjuudest selgus, et kõikidele noorsootöötajatele on kohustuslik läbida teoreetiline ja praktiline esmaabi koolitus. Oluliseks peeti ka uudseid teemasid käsitlevaid koolitusi, samuti tundmatutes olukordades toimetuleku praktilist õpet. Näiteks käis IR7 paar kuud tagasi koolitusel, mille teemaks oli inimkaubandus. Soovitakse ka koolitust LGBT kogukonna kaasamise kohta. Kokkuvõttes ilmnes analüüsist, et noorsootöötajatel on palju võimalusi käia koolitustel ja vabatahtlikud, kes ühinevad organisatsiooniga, saavad põhjaliku koolituse enne noortega tutvumist, kusjuures koolituse läbimine on kohustuslik.

Iiri noorsootöö arengusuunad, noorsootöö kümne aasta pärast

Intervjuude lõpuosas võtsime teemaks Iiri noorsootöö arengusuunad ja milline võiks olla noorsootöö kümne aasta pärast. Selgus, et oluline on rohkem arendada universaalseid teenuseid, kus kõik noored soost ja rassist olenemata saaksid osa võtta. Tuleks leida tasakaal noorsootöö spetsialistide ja teenuste pakkujate vahel .

“Kuigi on oluline meelitada rohkem inimesi noorsootöö valdkonda, on samuti oluline tagada, et olemasolevad teenused oleksid piisavalt rahastatud ja suudaksid vastata noorte vajadustele.”
(IR1)

Oluline on ka AI rakenduste toomine noorsootöösse:

“...ma ei ole selles hea, nii et koolitus oleks tõesti vajalik.” (IR7)

Ka arengusuundade arutamisel ei pääsenud me raha teemast. Arutleti selle üle, mis põhjustel on rahastus endiselt suur väljakutse Iirimaa noorsootöös.

„ ...ma arvan, et hinna ja kvaliteedi suhe sõltub sellest [rahastuse piisavusest]. Ma arvan, et mõnikord on noorsootöoga raske raha väärtust seostada. Sest see on väga inimese- ja vajaduste põhine ja suhete põhine. Nii et ma arvan, et areng on liikunud sellel trajektoorigil, mille eesmärk on saavutada hea hinna ja kvaliteedi suhe. Ja ma arvan, et see on üks põhjusi, miks investering üldisesse noorsootöösse on vähenenud – kuna rahastamine on läinud hoopiski vastupidises suunas.” (IR6)

Arengusuundadena tõid osalejad välja ka noorsootöö kättesaadavuse parandamise.

„Mulle meeldiks, kui noorsootöö oleks võimalikult paljudele inimestele kättesaadavamaks tehtud.”(IR6)

Kokkuvõttes selgus, et Iiri noorsootöös nähti mitmeid arengusuundi, lisaks eelpool toodule näiteks digitehnoloogia kasutusele võtmist (diginorsootööd). Iiri noorsootöötajad leiavad, et

rohkema AI kasutamine ja noorsootõtajatele temaatiliste koolituste korraldamine on hea võimalus arendada diginoorsootõõd Iirimaal. Arenguruumi on ka noorte osaluse ja kaasatuse suurendamisel. Noorsootõõ Iirimaal vajaks noorsootõõ sõbralikumat rahastuspoliitikat ja üldist suuremat väärtustamist, suuremat atraktiivsust nende hulgas, kes alles oma töövalikuid teevad. Ka selle murega loodavad intervjueeritavad, et tegeletakse ja tulevikus on neil olemas hea rahastuspoliitika, mille mõju ulatub Kerry piirkonna noorteni.

5. ARUTELU

Järgnevas peatükis võrdlen Eesti ja Iirimaa noorsootööd, tuues välja kahe maa noorsootöö korralduse ja praktikate erinevusi ja sarnasusi ning arutlen selle üle, milliseid praktikaid võiks võrreldavalt maalt üle võtta. Kuna osalesin ise praktikandi ja vabatahtlikuna Iirimaal noorsootöös, siis lisan arutellu ka isiklikke tähelepanekuid, arvamusi ja hinnanguid.

5.1 Iirimaa ja Eesti noorsootööl on mitmeid sarnasusi

Intervjuudest minu uurimuses osalejatega ja praktikaagestest tähelepanekutest ilmnes, et Eesti ja Iirimaa noorsootööl on päris palju sarnaseid aspekte. Osaliselt tuleneb see sellest, et mõlemad maad kuuluvad Euroopa Liidu koosseisu ja on teadlikud noorsootööga seotud rahvusvahelistest dokumentidest. Lisaks on noorsootöö rahastamisel suur osa Euroopa Liidul. EL tasandil on noorsootöö vajalikkuse tunnistamine ja prioriteetsus tõusutrendis, mis ilmnes Euroopa Komisjoni noorsootöö portfooliost. Näiteks toimivad Euroopa Liidu toel Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpuse programmid, mis toetavad mõlemas riigis noorsootöö rahvusvahelistumist. Noorte jaoks on see väga hea võimalus ennast arendada kultuuriliselt, keeleliselt ja see annab võimaluse noortel ja miks mitte ka noorsootöötajatel maailma avastada. Küll aga selgus kohapeal, et mõlemas riigis on noorsootöö ühiskondlik väärtustamine ja rahastamine suur murekoht – napib noorsootöötajaid.

Mõlemas riigis on noorsootöö subjektiks noor ja noorsootöö eesmärgiks noore sotsiaalsete oskuste ja enesearengu toetamine, noorele turvalise keskkonna pakkumine ja võimaluste loomine. Mõlemas riigis on arusaam Euroopa tasandi noorsootööst ja noorsootöö vajalikkusest. Näiteks nii Eesti kui ka Iirimaa järgivad noorsootöö portfoolios (Euroopa Noorsootöö Portfoolio, i.a.) väljatoodud 6E põhimõtet (ingl k: *Enabling; Empowering; Emancipate; Engage; Enjoy; Education*, Joonis 1). Mõlemas riigis on olemas noorsootöö seadused ja alusdokumendid, millest lähtutakse, küll aga on dokumentide sisud paiguti erinevad, mida käsitlen järgmises arutelu osas.

Kahe maa noorsootöö sarnasus ilmnes ka selles, et mõlema riigi noorsootööga tegelevad organisatsioonid lähenevad noortele mitteformaalselt ja väärtustavad oma rolli noorte elus. Samuti selgus, et mõlemas riigis võetakse noorsootööd tegema vabatahtlikke. Olles ise

vabatahtlik Iirimaal ja intervjuuerides ka Eesti noorsootöötajaid ilmnas lisaks, et tegelikult meetodid ja noortele pakutavad tegevused on sarnased, samuti tegevuste temaatika (vaimne tervis, koolistress).

Intervjuudest selgus, et nii Eesti kui ka Iiri noorsootöötajad tajuvad enda rolli selgepiirilisel ning mõistavad noorsootöö tähtsust ja mõju noore arengule. Ka leidsid uurimuses osalejad, et noorsootöötajad teevad sisuliselt rohkem kui neilt ametlaselt oodatakse. Näiteks mõlema riigi intervjuudes osalejad rääkisid sellest, et nad on noorele nii õpetajad, mentorid, psühholoogid, tugiisikud ja laiemalt võttes eeskujud.

5.2 Iirimaa ja Eesti noorsootöö erinevused

Eestis ja Iirimaal läbiviidud intervjuusid analüüsid tuli esile mitmeid erinevusi kahe maa noorsootöös. Kõigepealt on erinevad rahastamise mudelid. Iirimaal rahastatakse avatud ja sihtgrupilist noorsootööd, mis Eestis on vähem, kui üldse, levinud. Iirimaal saab organisatsioon rahastust sihtgruppide moodustumisel, kusjuures need grupid peavad olema mingis mõttes erilised (LGBT, pagulased jne.). Esimestel nädalatel praktiliselt olles oli minu jaoks sihtgrupipõhise töö lähenemine ootamatu, juurdlesin endamisi, mis saab ülejäänud noortest, kes rahastatavasse sihtgruppi ei kuulu, kuid võiksid olla kaasatud. Näiteks võivad nad olla läbi elanud trauma ja vajades abi ei ole neil kohta, kuhu pöörduda, kuna nad ei ole LGBT ega pagulased. Siiski on Iirimaal ka teistele noorte gruppidele mõeldud. Selle jaoks, et kõikidel noortel oleks võimalus KDYS tegevustest osa võtta, on asutatud noorteklubid (*youth clubs*), mis on aga tasulised. Need on suunatud noortele ning vabatahtlikkuse alusel osalevad neis ka lapsevanemad. Sellist klubide kontseptsiooni Eestis ei ole. Samas on Eestis avatud noorsootöö tasuta ja noor saab osaleda tegevustes tema rahalisest seisust sõltumata.

Minu hinnangul on suurim erinevus Eesti ja Iirimaa noorsootöö vahel, mis mind praktika alguses väga üllatas, seotud digitehnoloogia kasutuse vähesusega Iirimaal. Näiteks koroonapandeemia ajal, kui noorte omavaheline otsesuhtlus oli äärmiselt piiratud, tulid noortekeskused Eestis appi ja kaasasid noori virtuaalsetesse noortekeskustesse erinevatel sotsiaalmeedia platvormidel. Minu jaoks oligi ootamatu, et Iirimaal kasutatakse erinevate rakenduste (äppide) ja programmide asemel endiselt paberit ja pliiatsit. Näiteks oli mul suur au osaleda Iirimaal noortekonverentsi organiseerimisel, kus infotehnoloogilisi lahendusi kasutati minimaalselt. Võrreldes Eestiga ei eksisteeri Iirimaal diginoorsootööd praktiliselt üldse. Ka

intervjuudest tuli välja, et Eesti noorsootöötajad peavad erinevate tehnoloogiate kasutamist suureks tugevuseks Eesti noorsootöös. Iiri intervjuudest selgus aga, et sealsetel noorsootöötajatel on soov rohkem tehnoloogilisi vahendeid noorsootöös kasutusele võtta.

Järgmise erinevusena Iirimaa ja Eesti noorsootöö vahel selgus intervjuudest, et Eestis on noorsootöö suunatud noortele, kuid Iirimaal on lisaks noortele kaasatud ka perekonnad ja kogukonnad, kelle kõigiga sealsed noorsootöötajad tegelevad. Minu teada Eesti noorsootöötajad ei nõusta peresid ja kogukondi, kuigi noorsootöö eesmärkide saavutamiseks oleks see vajalik, st võib öelda, et tegemist on olulise mõttekohaga ka meie noorsootöötajate jaoks.

Noorsootöötajate ettevalmistuse aspektis kajastus intervjuudes, et Eestis on võimalik õppida noorsootööd magistritasemeni, küll aga Iirimaal sellist eriala nagu noorsootöö ei ole, selle asemel pakutakse üldisemat eriala nimetusega sotsiaalne tugi (ingl.k *Social care*). Hiljem sirvides interneti avarustes leidsin, et selline õppekava nagu Kogukond ja noorsootöö (ingl.k *Community and Youth Work*) saaks õppida bakalaureuseõppe tasemel. MayNooth University kirjeldab õppekava nii: kogukonnatöö on kogukondade arendamine ja mõjuvõimu suurendamine inimeste aktiivse osalemise kaudu neid ühiselt mõjutavate probleemide lahendamisel. Iirimaa seadusandluses ja poliitikas määratletakse noorsootööd kui isikliku ja sotsiaalse arengu protsessi, mis põhineb vabatahtlikul osalemisel ning võrdsuse ja kaasamise põhimõtetel. (MayNooth University veebileht, i.a.) Eesti intervjuudest tuli välja, et Eesti noorsootöötajad peavad suureks tugevuseks seda, et Eestis on võimalik õppida noorsootöö erialal magistri tasemeni. Eesti noorsootöötajad ütlesid ka seda, et tänu eriharidusele on noorsootöötajad professionaalsed.

Sirvides Eesti ja Iirimaa noorsootöö alusdokumente sain ma aru, et Iiri alusdokumendis (*Young Ireland*) on toodud välja noorsootöö seotus lastekaitsega. Eesti alusdokument (NAK) on minu hinnangul koostatud noorte kesksemana: NAK dokumendis on väljatoodud, et oluline on suhtuda noortesse nii, nagu me soovime näha noori suhestumas oma kogukonna ja ühiskonnaga tervikuna. NAKi kohaselt riigi areng sõltub otseselt noorte (sh rahvuskaaslaste ning ajutiselt välismaal resideerujate) usaldusest oma koduriigi suhtes ja nende pühendumusest vabadusele, demokraatialle ja õiguspõhisusele. Noortevaldkonna väljakutsete keskmes on noored ja nende vajadused. (Haridus- ja Teadusministeerium, 2020)

Iirimaal praktiliselt olles sain ma aru, et noorsootöös on levinud nn 1:8 süsteem, mis tähendab seda, et arvestuslikult tegeleb üks noorsootöötaja kuni kaheksa noorega. Juba alates üheksast noorest peab nendega tegelema kaks noorsootöötajat. See on oluline, ennetamaks noorsootöötajate ülekoormust ja läbipõlemist. Eestis on aga suur hulk noortekeskusi, kus tavaliselt töötab 2-3 noorsootöötajat üle 25 noorega. Veelgi enam, Eestis on ka keskusi, kus noorsootöötaja töötab üksi, mis oluliselt kahandab individuaalse töö võimalusi noorega.

Järgmisena soovin arutleda noorsootöö turvalisuse tagamise üle, kuna ka selles aspektis nägin erinevusi Iirimaa ja Eesti vahel. Intervjuus esile toodud oluline aspekt on see, et noorsootöötajaks pürgijatel on Iirimaal kohustus enne noortega tööle asumist läbida mitmeid olulisi koolitusi. Need koolitused võivad kesta kuni kaks nädalat ning hõlmavad mitmeid teemasid, nagu näiteks esmaabi, lastekaitse ja info seoses traumaga. Oma isikliku kogemuse põhjal ei ole mul kokkupuudet sarnase ettevalmistusprotsessiga Eesti noorsootöös. Minu kogemuse kohaselt piisab vaid CV-st ning esmaabikoolituse tunnistusest. Eestis noorsootööga alustades ei olnud mul teadlikkust sellistest kohustuslikest koolitustest nagu noorsootöötaja ABC või traumainfot puudutav. Iirimaal enne noortega kokkupuutumist antakse selge ülevaade vajalikest koolitustest ja nende sisust ning ajakavast. Lisaks sellele räägitakse läbi eetilised põhimõtted ja turvalisus töös noortega. Näiteks tuli välja, et Iirimaal ei tohi noorsootöötaja viibida noorega kahekesi ühes ruumis. Selleks, et teha individuaalset nõustamist, peab olema ruum aknaga ja uks olema avatud, et oleks näha, mis ruumis toimub. Rääkides Iiri noorsootöötajatega sellisest korraldusest selgitasid nad, et väga palju on Iirimaal üldiselt ja sealhulgas noorsootöös kirikus toimuva peegeldusi. Iirimaal on ilmnunud negatiivseid juhtusid, kus kirikutegelased on lapsi väärkohelnud. Sestap on vaja ka noorsootöös hoida noorega kohtumise nähtavust ja kontrollitavust. Kuna see teema ei olnud mul uurimuses kavas, siis ei uurinud ma kiriku mõjutusi Eesti noorsootöös. Kuigi minu subjektiivsel hinnangul ei peegeldu kirikus toimuv noorsootöö praktikas.

Minu teostatud analüüsides ilmnasid ka kahe organisatsiooni – KDYS ja ANK – erinevused noorsootöö tugevates külgedes. Näiteks Iirimaa organisatsioonis peetakse oluliseks tugevuseks seda, et väärtustatakse sealsete noorsootöötajate isikuomadusi, koostööoskusi ja suhteid. Praktikate tehes tunnetasin ka mina nende mõjusust: ma ei tundnud kordagi, et ma tahaksin sellest keskkonnast ära minna või et oleksin oma muredega üksi. Aeg-ajalt siiski tekkis koduigatsus ja rääkides sellest noorsootöötajale, sain kiiresti leevendust. Töötades Iirimaal ja Eestis, tundus

mulle võrdlevalt, et Iiri noorsootöötajad on hästi hoitud. Iirimaa kogemuse põhjal avastasin, et seal on noorsootöö valdkonnas lisaks noorsootöö juhile veel üks tasand, kuhu saab vajadusel pöörduda - organisatsiooni juhid. See struktuur erineb Eesti omast, kus noortekeskuse juhid toimivad noorsootöötajate tugisüsteemina. Tekib vaid küsimus, kes hoolib noorsootöö juhi vaimsest tervisest, kui selles osas probleeme tekib.

Organisatsioone võrreldes ilmneseid erinevused nende tegevuse eesmärkides. Eesti ANKi põhiliseks eesmärgiks on arendada noorsootöö teenuseid ja tõsta nende kvaliteeti, samuti esindada noortekeskuste huve ja vajadusi ning arendada vajaduspõhist koostööd erinevate osapoolte vahel (ANK veebileht, i.a.). *KDYS* eesmärgiks on pakkuda noortele ruume, teenuseid, juhendamist, koolitusi ja muid võimalusi noore terviklikuks arenguks (*KDYS* veebileht, i.a.). Siit saan järeldada, et ANK tegeleb rohkem sellega, et noortekeskused oleksid kvaliteetsed ja et noorsootöötajad professionaalsed. *KDYS*i eesmärgist ilmnese aga, et nad on rohkem suunatud noortele, vabatahtlikele, peredele jne., korraldades kohtumisi ja organiseerides erinevaid grupitegevusi.

Suur erinevus ilmnese ka noore määratluses. Eestis on noorsootöö seotud noorsootöö seadusega (2010, §4), mille kohaselt on noor 7-26-aastane isik, Iirimaa vastava seaduse (National Youth Council Of Ireland, 2024) järgi aga 10-25-aastane isik.

Märkasid veel seda, et Iirimaa on *KDYS*e käsutuses ruumikas hoone, kus on noortele palju võimalusi erinevateks tegevusteks, näiteks suur köök, spordisaal, erinevad nõustamise ruumid jne. Minu kogemuse põhjal Eesti noortekeskuses, kus mina töötasin, oli väike köök ja vaid kaks ruumi, puudus eraldi ruum, kus noorega individuaalselt suhelda. Samas leidub ka Eestis noortekeskusi, kus on terve maja nende päralt.

Kokkuvõttes on Iirimaa noorsootöös häid praktikaid, mida võiks kaaluda Eestis eeskujuks võtta, st rakendada ka siin. Järgnevalt toon välja need aspektid, mis võiksid minu hinnangul sobida Eesti noorsootöö maastikule.

5.3 Iirimaa praktikate rakendamise võimalused Eestis

Iirimaa noorsootöös on minu hinnangul mitmeid tugevaid külgi, mida võiks kaaluda rakendada ka Eestis. Esimesena soovin välja tuua 1:8 töökorraldusliku põhimõtte. Leian, et kuni kaheksa noorega töötamine võimaldab noorsootöötajal igale noorele individuaalsemat lähenemist ning hoiab ka noorsootöötajat ülekoormuse ja läbipõlemise riskide eest.

Eesti noorsootöö nõrga kohana ilmnes ingliskeelse koolituse ja koolitusmaterjalide puudumine ning vajadus nende järele. See selgus intervjuust vabatahtlikuga, kes oli siia tulnud teiselt maalt ja alles õppis eesti keelt ning talle valmistas raskusi koolitustel pakutud infost adekvaatne arusaamine. Eestis võiks korraldada vabatahtlike koolitusi võõrkeeltes, et pakkuda motiveeritud noorsootöötajatele, sealhulgas välismaalastele, põhjalikku ülevaadet Eesti noorsootööst ja vajalikke materjale selle elluviimiseks. Samuti võiks läbi mõelda, kuidas toetada alustavaid noorsootöötajaid koolituste, abimaterjalidega ja infoga. Olles ise Eestis noortekeskuses töötanud, on mulle jäänud mulje, et alles alustavad noorsootöötajad asuvad tööle ilma selge visioonita. Kindlasti mängib selles suurt rolli konkreetne noortekeskus, kuidas toetada ja väljendada suhtumist uutesse noorsootöötajatesse. Näiteks, anda neile suund, kuhu pürgida, hoida neid vestlustes, suhelda, jagada vajalikku infot, mida algaja noorsootöötaja peaks teadma, ära kuulama mure korral.

Lõpuks toon olulise aspektina välja noorsootöö ja noorsootöötajate väärtustamise, mida rõhutati ka Euroopa Komisjoni noorsootöö portfoolios. Portfoolios toodi välja, et noorsootööd hakatakse üha rohkem väärtustama kui mitteformaalset tööd noortega. Iirimaal praktiliselt olles suhtuti minusse kui professionaali: ei antud hinnanguid, sain pidevat tagasisidet oma tööst, minuga tehti üksühele kohtumisi, kus oli võimalik tekkinud küsimused ja probleemid läbi arutada. Ma leian, et see oleks väga kasulik praktika ka üle toomiseks Eestisse, et alustavad noorsootöötajad tunneksid ennast esimestest päevadest peale toetatuna ja väärtustatuna. Iiri noorsootööst võiks üle Eestisse tuua noorsootöötajatest hoolimise, mida ise praktiliselt olles kogesin. Võib-olla see on isegi alustavatele noorsootöötajatele suurema tähtsusega kui kogenumatel, kuid ka kogenum noorsootöötajatel võib ette tulla keerulisi olukordi, mida saaks oma tugiisikuga arutada. (Euroopa Nõukogu veebileht, i.a.)

Kokkuvõttes on Iirimaa noorsootöös häid praktikaid, mida võiks kaaluda Eestis eeskujuks võtta, st rakendada ka siin. Järgnevalt toon välja need aspektid, mis võiksid sobida Eesti noorsootöö praktikast üle kanda Iirimaa noorsootöösse.

5.4 Eesti praktikate rakendamise võimalused Iirimaal

Viimase teemana soovin arutleda selle üle, kas ka Eesti noorsootöö korralduses ja praktikas on midagi sellist, mida võiks Iirimaa noorsootöös eeskujuks võtta. Praktika käigus tuli mul Iirimaal organiseerida noorte konverents. Minu töö oleks olnud hõlpsam, kui oleksin saanud kasutada

Eestis juba harjumuspäraseks saanud digivahendeid. Laiemalt mõeldes võiksid Iirimaa noorsootöö arendajad ja teostajad rakendada rohkem diginoorsootöö võimalusi. Eesti positiivne näide on pandeemia ajast, kuidas on võimalik noori kaasata väga keerulistes sotsiaalsetes situatsioonides, kus otsesuhetlemine on ootamatult äärmiselt piiratud. Noorsootööl on oluline roll digitaalse lõhe kaotamisel ja digiagentuuri edendamisel (Verke veebileht, i.a). Veelgi enam, diginoorsootöö on vajalik, kuna juba praegu on kiirelt levima hakanud tehisintellekti abil töötavad juturobotid, mida kasutatakse noortele informatsiooni levitamiseks ja nõustamiseks. Juturobotite kasutamine aitab vabastada noorsootöötajaid lihtsate rutiinsete ülesannete täitmisest ja suurendada aega noortega kohtumiseks ja suhtlemiseks. Noorsootööle tuleb kasuks ka virtuaalse reaalsuse ja liitreaalsuse areng, millel põhineb näiteks innovaatiliste digitaalsete mängude loomine. Lisaks on nutiseadmete ja asjade interneti areng aidanud noortekeskustel olla paindlikum ja sõltuda vähem füüsilisest ruumist – kui noored soovivad noortekeskuses spontaanselt kokku saada, võivad nad ruumi internetis broneerida ja kasutada nutitelefoni, näiteks kasvõi selleks, et kohvimasin juba enne saabumist tööle lülitada. (Verje & ENTK, 2019, lk 12)

Kindlasti võiks Iirimaa olla rohkem avatud noorsootööd, et jõuda rohkemate noorteni ja tagada laiem suhtlemisoskuste arendamine ja sotsialiseerumine erinevate noortegruppide vahel. ANKi koostatud Noortekeskuste Hea tava dokumendis on välja toodud, et noortekeskuses käivad väga erinevas eas, erineva tausta, arengutaseme ja huvidega noored. Noortekeskusesse tullakse erinevatel põhjustel. Mõne noore külastuse eesmärk on konkreetse teabe otsimine, mõni on suunatud koostöövõrgustiku poolt, mõni soovib õppida või osaleda infopäevadel. Suur osa noori tuleb huvitegevuse või konkreetsetel üritustel osalemise pärast. Esmane tutvus noortekeskusega toimub aga tavapäraselt sõpradega kohtumise, vaba aja sisustamise ja uudishimu rahuldamise vormis. (Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus, 2013).

Eesti noortekeskustesse jõuavad muuhulgas noored, kes on mingis mõttes läbi elanud või elamas traumasid. Iirimaa kontekstis on suur tähelepanu ja rahastus suunatud sihtgruppidele, traumakogemusega noored on aga laiemas tähenduses abi ja toetust vajav noortegrupp. Iirimaa võiks rahastus olla seega suunatud laiemale kui kitsalt piiritletud sihtgruppidele, nagu see näiteks on Eestis.

KOKKUVÕTE

Uurimistöö teemaks on „Eesti ja Iirimaa noorsootöö võrdlus praktika näitel”. Uurimuse eesmärgiks on anda võrdlev ülevaade Eesti ja Iiri noorsootööst kahe noorsootöö organisatsiooni (KDYS ja ANK) näitel.

Uurimistöö teoreetilises osas tegin ülevaate noorsootöö korraldusest Eestis ja Iirimaal. Euroopa Nõukogu määratleb noorsootööd kui noorte isikliku arengu, sotsiaalse integratsiooni ja kodanikuaktiivsuse edendamise vahendit. Noorsootöö peab jätkuvalt reageerima muutustele ühiskonnas ja noorte igapäevaelus, koguma uusi teadmisi ja arvestama muutuva poliitilise kontekstiga. Lisaks tutvustasin oma uurimuse tausta, s.o. kahte organisatsiooni (KDYS Iirimaal ja ANK Eestis). Eesti ANKi põhiliseks eesmärgiks on arendada ja tõsta Eestis noorsootöö teenuste kvaliteeti, esindada noortekeskuste huve ja vajadusi ning arendada vajaduspõhist koostööd erinevate osapoolte vahel. KDYSi eesmärk on pakkuda noortele ruume, teenuseid, juhendamist, koolitusi ja muid võimalusi noore terviklikuks arenguks.

Uurimistöö metoodikas tõin välja uurimistöö eesmärgi ja kirjelduse, meetodid, valimi ja uurimuse käigu. Poolstruktureeritud intervjuu kava on Lisas 1. Intervjueerisin seitset noorsootöötajat Iirimaal ja kolme Eestis. Analüüsimeetodina kasutasin temaatilise analüüsi võtet. Kuna tegin noorsootöö praktika raames vabatahtlikuna Iirimaal noorsootööd, on uurimuses ka etnograafilise uurimuse (vaatlus, isiklik kommunikatsioon, tähelepanekud) elemente. Lõpuks esitasin intervjuude analüüsi tulemused ja autlesin saadud tulemuste üle viiendas arutlesin saadud tulemuste üle. Arutelus viisin kokku analüüsitulemused ja kirjandusest loetu ning sidusin oma tähelepanekutega praktikalt Iirimaal ja Eestis. Kokkuvõttes selgusid järgmised tulemused ja ettepanekud:

- Tulenevalt seotusest Euroopa Liidu regulatsioonidega selgus, et Eesti ja Iiri noorsootööl on palju sarnaseid jooni, nt osalemine rahvusvahelistes programmides Erasmus+ ja European Solidarity Corps). Mõlemas riigis on suundumus noorte enesearengule ja võrdsele kohtlemisele, mõlemas riigis teadvustavad noorsootöötajad selgelt enda rolli.
- Eesti ja Iirimaa noorsootööl on mitmeid erinevusi. Eesti noorsootöös kasutatakse enam digivahendeid, ka on noorte vanuse määratlus seadustes erinev ja noorsootöö hõlmatus (Iirimaal on rohkem kaasatud ka noorte lähikeskkond, nt kogukond või perekond).

- Nii Eesti kui ka Iirimaa noorsootõõ praktikates oli selliseid praktikaid, mis sobiksid võrreldaval maal üle võtta: Eestist Iirimaale võiks üle kanda avatud noorsootõõ meetodi ja pürgida pidevalt tehnoloogilisemate võimaluste poole. Eesti võiks eeskujuks Iirimaalt võtta pideva noorsootõõtajate motiveerimise ja noorsootõõtajatele tugisüsteemi pidevale arendamisele. Lisaks täiustada koolitusvõimalusi mitmekesise keeletaustaga vabatahtlikele.

Käesolevas töös on mitmed piirangud. Kuna tegemist on kvalitatiivse uurimusega, siis ei ole saadud tulemused üldistatavad ei Eesti ega Iirimaa noorsootõõle. Uurimuses kajastuvad intervjueritute seisukohad ja mõnes aspektis ka minu tähelepanekud noorsootõõ praktikandina Iirimaal ja Eestis.

Töö väärtuseks pean Eesti ja Iiri noorsootõõ heade praktikate selgumise, mida võiks võrreldavale maale üle kanda. Arvestades nii uuringu eesmärki kui ka selle saavutamiseks esitatud küsimusi, saan öelda, et uuringu eesmärk on saavutatud. Meetodid, mis valisin, olid uuringu kavandamiseks ja selle läbiviimiseks asjakohased ning ka eesmärgi saavutamist soodustavad.

KASUTATUD ALLIKAD

Children & Young People's Services Committees veebileht (2024). *Kerry Diocesan Youth Services (KDYS)*. <https://kerrychildrensservices.com/service/kerry-diocesan-youth-services-kdys/> (vaadatud 12.09.2023)

Council of Europe veebileht. *Council of Europe Youth Work Portfolio* <https://www.coe.int/en/web/youth-portfolio/home> (vaadatud 03.01.2024)

Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus (2020). *Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus. Arengukava 2021-2030. Kõik noortekeskuste heaks!* <https://ank.ee/wp-content/uploads/2020/11/EANK-arengukava-2021-2030.pdf> (vaadatud 20.02.2024)

Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduse veebileht (2024). *Eesti ANK*. <https://ank.ee/eesti-ank/> (vaadatud 02.01.2024)

Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus (2018). *Noortekeskuste hea tava*, Abimaterjal noortekeskuste asutamisel, arendamisel, toetamisel ja koostöösse kaasamisel. https://ank.ee/wp-content/uploads/2018/09/Noortekeskuse_Hea_Tava_2018.pdf (Vaadatud 20.03.2024)

Eesti Noorsootöötajate Kogu veebileht. *Noorsootöö*. <https://enk.ee/noorsootoo/> (vaadatud 10.02.2024)

Government of Ireland Department of Children, Equality, Disability, Integration and Youth (2023). *Young Ireland*. National Policy Framework for Children and Young People 2023-2028, <https://www.gov.ie/pdf/?file=https://assets.gov.ie/280807/66d25198-b019-4734-b516-0014a119e261.pdf#page=null>. (Vaadatud 10.12.2024)

Haridus- ja Teadusministeeriumi veebileht (2024), *Gala*. <https://www.hm.ee/gala> (vaadatud 02.01.2024)

Haridus- ja Teadusministeerium (2021) *Noortevaldkonna arengukava 2021-2035*, https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2022-09/2._noortevaldkonna_arengukava_2021-2035_kinnitatud_12.08.21.pdf (vaadatud 14.01.2024)

Haridus- ja teadusministeeriumi veebileht (2024). *Noorsootöö*. <https://www.hm.ee/uldharidus-ja-noored/noortevaldkond/noorsootoo>. (vaadatud 14.02.2024)

Haridusportaali veebileht (2024). *Mis on noorsootöö*. <https://haridusportaal.edu.ee/artiklid/mis-noorsoot%C3%B6%C3%B6>. (vaadatud 22.09.2023)

- Kerry Diocesan Youth Service veebileht (2024). *About us*. <https://kdys.ie/about-us/> (vaadatud 15.10.2023)
- Lepik, K., Harro-Loit, H., Kello, K., Linno, M., Selg, M., Strömpl, J. (2014). *Intervjuu*. Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. <https://samm.ut.ee/intervjuu/> (vaadatud 05.12.2023)
- Liimets, A., Schlümmer, E., Enn, Ü., Jung, N., Kost, R., Toots, A., Allaste, A-A., Taru, M., Pilve, E., Kaasik, P., Rannala, I-E., Paabort, H., Reitav, U., Pomm, K. (2020). *Noorsootöö õpik*. Sihtasutus Archimedes. https://mitteformaalne.ee/wp-content/uploads/2020/09/Noorsootoo_opik_veebi_uusver1.pdf (vaadatud 12.02.2024)
- Maynooth University veebileht (2024). *Community and Youth Work*. <https://www.maynoothuniversity.ie/study-maynooth/find-course/community-and-youth-work> (vaadatud 12.04.2024)
- National Youth Council of Ireland veebileht (2024). *What is youth work?* <https://www.youth.ie/advocacy-and-representation/youth-work-funding/#Funding> (vaadatud 14.01.2024)
- Noorteseire Juhtimislaud (2024), Statistikaamet. <https://juhtimislaud.stat.ee/et/noorteseire-6/kogu-eesti-1> (vaadatud 12.03.2024)
- Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate resolutsioon Euroopa noorsootöö tegevuskava koostamise raamistiku kohta, ET 2020/C 415/01. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/Et/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2020.415.01.0001.01.EST (vaadatud 12.03.2024)
- Paabort, H. (2020) *Eesti noortekeskuste hetkeseisu kaardistus 2020*. https://ank.ee/wp-content/uploads/2020/11/Noortekeskuste-kaardistus_osa-2_EestiANK.pdf (vaadatud 20.03.2024)
- Rämmer, A. (2014). *Valimi moodustamine*. K. Rootalu, V. Kalmus, A. Masso, ja T. Vihalemm (toim), Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. <https://samm.ut.ee/valimid/> (vaadatud 13.04.2024)
- Strömpl, J. (i.a.) *Eetika*. Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. <https://sisu.ut.ee/kvalitatiivne/heetika/> (vaadatud 05.03.2024)
- Strömpl, J. (2014). *Etnograafiline uurimus*. Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. <https://samm.ut.ee/etnograafiline-uurimus/> (vaadatud 10.04.2024)

Taru, M., Pilve, E., Kaasik, P. (2015). *Noorsootöö Eestis 19. sajandi keskpaigast kuni 21. sajandi esimese kümnendi lõpuni. Ajalooline ülevaade*. Eesti Noorsootöö Keskus (vaadatud 10.04.2024)

Verke & ENTK (2019). *Digiareng ja noorsootöö* <https://entk.ee/wp-content/uploads/2023/06/Digiareng-ja-Noorsootoo-2.pdf> (vaadatud 23.03.2024)

Verke veebileht (2024). *Digital Youth Work*. <https://www.verke.org/en/verke/digital-youth-work/#:~:text=Digital%20youth%20work%20can%20be,development%20and%20the%20digital%20future> (vaadatud 05.04.2024)

ÕIGUSAKTID

Noorsootöö seadus. (2010). RT I 2010, 44, 262. <https://www.riigiteataja.ee/akt/116062020010> (vaadatud 08.10.2023)

Lisa. Intervjuu kava

- 1) Mida tähendab Teie jaoks noorsootöö? Kuidas noorsootöötajad ise tajuvad noorsootöö rolli, väärtust ja eesmärke Eestis?
- 2) Millised eesmärgid noorsootööle olete seadnud oma organisatsioonis ja Teie riigis?
- 3) Millistest eetilistest põhimõtetest oma organisatsioonis juhindute ja Eestis?
- 4) Millistele noorte rühmadele oma töö peamiselt suunate?
- 5) Kui palju noori osaleb aasta jooksul Teie organisatsiooni tegevustes? Kuidas see on aastatega muutunud?
- 6) Milline on teie organisatsioonis töötavate noorsootöö tegijate ettevalmistus? Millised on täiendkoolituse võimalused?
- 7) Milliseid meetodeid (nõustamine jne.) ja -vorme noorsootöös kasutate? (nt mobiilne, virtuaalne, näost näkku, individuaalne grupitöö jne)
- 8) Millised on noorsootöö kõige suuremad väljakutsed käesoleval ajal Teie hinnangul? (nt sõda, kliimakriis, majanduskriis)
- 9) Millised on Teie hinnangul noorsootöö edasised arengusuunad Eestis?
- 10) Milline Teie arvates näeb välja noorsootöö Eestis kümne aasta pärast? Kujutage ette, et Teile antakse võimalus olla võlur. Milliseks noorsootöö võluksite? Milline on Teie arvates ideaalne noorsootöö? Mis oleks esimene samm selle ideaali poole?